Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 272 | Łódź Wtorek, 24 listopada 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג י״ר כסלו תרצ״ב | № 272

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נייע ירידה פון ענגלישען פונט

לאנדאן, 23 (ספ. טעל.) א גרויסע בעאונרוהיגונג האט ארויסגערופען די נייע ירידה פון ענגלישען פונט שטערלינג.

די ירידה איז ארויסגעקומען צוליב דעם, וואס ביז מארגען מיטוואך דארף ענגלאנד דעקען די אימפארט-פערפליכטונגען מיט גאלד.

גאלד איז צוליב דעם געשטיגען און דער פונט איז געפאלען.

די ארבייט פון פעלקער=בונד=ראט

וועגען כינעזיש-יאפאנישען קאנפליקט

פאריז, 23 (פאט). כינעס מעמארענדום, וואס איז נעכטען איבערגעגעבען געווארען דעם פעלקער-בונד-ראט, בעשטעטיגט, אין פרינציפ, צו שאפען אנ׳אויספארשונגס-קאמיסיע, בתנאי אבער, אז יאפאן זאל עוואקואירען מאנדזשוריען און אפשטעלען די קריגס-אקציע.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ראט איז בעטראכט געווארען און עס איז געקומען צו א הסכם צו שאפען א קאמיטעט, וואס זאל בעזייטיגען די שוועריגקייטען בנוגע דער עוואקואציע.

דער קאמיטעט האט אבער נאך נישט געפונען די נעהעריגע פארמולע, וואס זאל בעפרידיגען ביידע צדדים.

פאריז, 23 (פאט) דער ראט ביים פעלקער-בונד, האט אויף דער זיצונג, וואס איז אפגעהאלטען געווארען אהן די פארשטעהער פון כינע און יאפאן, בעטראכט די רעזאלוציע, וואס דערמאנט די פערפליכטונגען פון 30 סעפטעמבער ה.י. דאס איז געווען א פראיעקט צו שאפען אנ׳אויספארשונגס-קאמיסיע, וואס בעשטעהט פון 3 מיטגלידער. די רעזאלוציע זאל וואהרשיינליך נאך היינט צוגעשטעלט ווערען פון ביידע פראינטערעסירטע צדדים.

פאריז, 23 (פאט). לויט די לעצטע קלאנגען זאל די אויספארשונגס-קאמיסיע וועגן די מאנדזשורער געשעהענישען, צוזאמענגעשטעלט ווערען פון א גרעסערער צאהל מיטגלידער, נישט פון 3 ווי מ׳האט פריהער גערעכענט. דאס עוואקואירען פון מיליטער זאל נישט האבען קיין איינפלוס אויף דער ארבייט פון דער קאמיסיע.

Dr. med.
W. Eychner
אקושעריע און פרויען=קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4
(נעבען קינא „טשארי״) טעל. 134-72
בעהמט אן פון 4 – 2 $^1/_2$ און פון 7 – 8 אווענד.

ווידער אונרוהען אין שפאניען

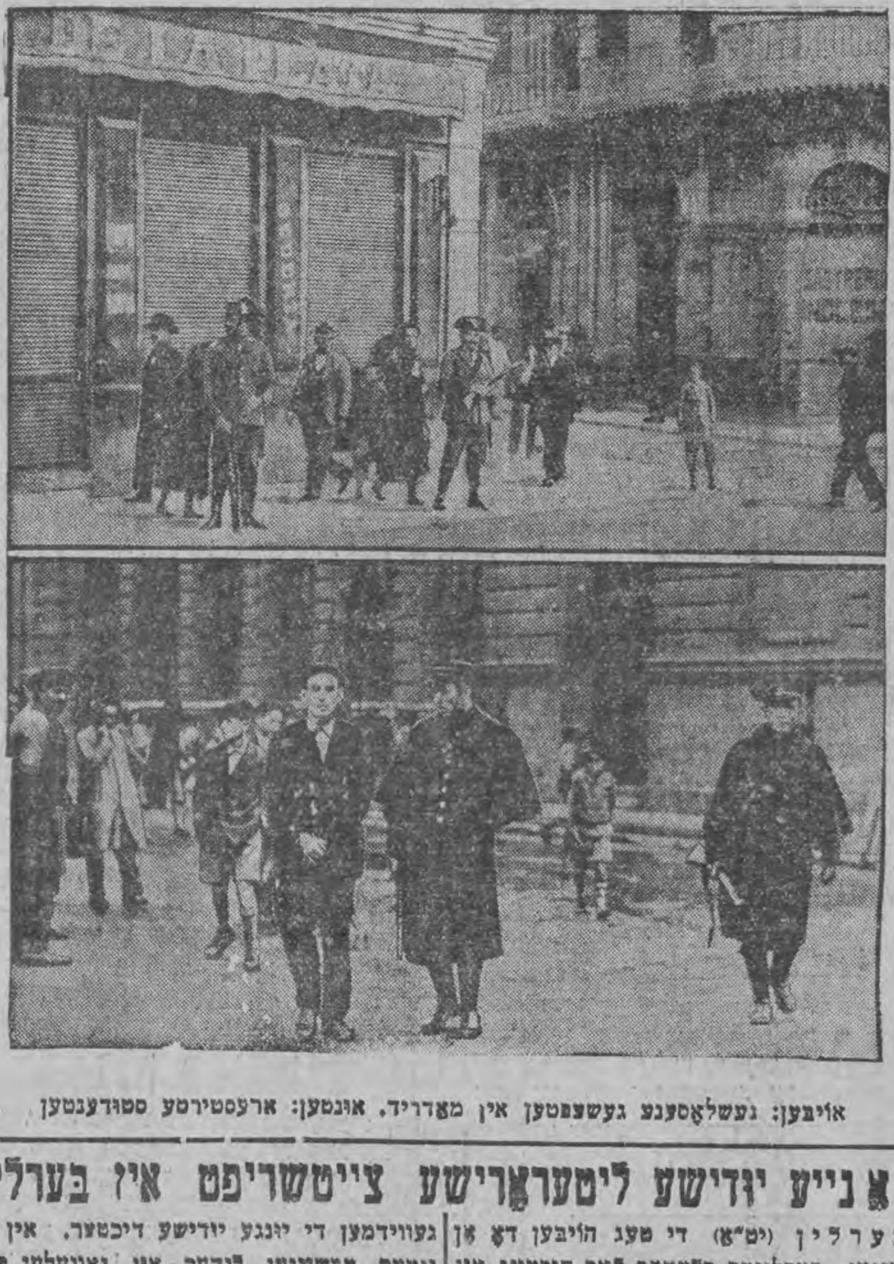

אויבען: געשלאסענע געשעפטען אין מאדריד. אונטען: ארעסטירטע סטודענטען

א נייע יודישע ליטעראַרישע צייטשריפט אין בערלין

בערלין (יט״א) די טעג הויבען דא אן צו ערשיינען „בערלינער בלעטער פאר דיכטונג און קונסט". די נייע צייטשריפט וועט זיין הויפטזעכליך געווידמען די יונגע יודישע דיכטער. אין ערשטען נומער ערשיינען לידער און נאוועלען פון א. נ. שטענצעל, י. ריוו, א. העשל, י. ח. לעווי א. אנד.

קרן-היסוד לאדז

היינט, דינסטאג, 8.30 אוו. קומט פאר א גרויסע

פילהארמאניע=זאל נארוטאוויטש 20

א״י=אבענד

מיט דער בעטייליגונג פון:

ד״ר ארטור האנטקע (ארץ-ישראל), מיטגליד פון ציוג. עקזעקוטיווע-קאמיטעט, דירעקטאר פון קרן-היסוד אין ירושלים

ד״ר מיכאל טרויב פון בערלין

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון קרן-היסוד, שרודמיעסקא 29 און פון 4 א זייגער נאכמיטאג – ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

אכטונג, מיטגלידער פון דער

אלטשטעטישער פאלקס-באנק

היינט, דינסטאג, פינקטליך 7.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „קולטור-ליגע", בזשעזשינער 23

א גענעראל=פערזאמלונג

צו וועלכער איהר ווערט אויפגעפאדערט צום לעצטען מאל אין אייערע אייגענע אינטערעסען פינקטליך און צאהלרייך צו קומען.

בעמערקונג: בעזונדערס ווערען אויפגעפאדערט די ראט מיטגלידער ה׳ יצחק פראשקער, וואלבארסקא 31 און חיים ווארשאווסקי, אלעקסאנדריסקא 10 אונבעדינגט צו קומען, אין געגענפאל וועלען זיי טראגען די פולע פעראנטווארטליכקייט.

ראט און פערוואלטונג.

זאל „הזמיר" קאשטשושקי 21.

יידישער טעאטער=קאמיטעט אין לאדזש

זונטאג, דעם 29-טען נאוועמבער, 9 אווענד

א טעאטער=דיסקוסיע

אלטע און נייע וועגן פון יידישן טעאטער

רעפערענטן: דיכטער בראדערזאן, ד״ר פאללעק, רעד. ל. פוקס, פ. פעדער, דיר מ. מזאה, רעזשיסער מאשקאוויטש און ד״ר מארטאכאווער. אין דער דיסקוסיע קאן זיך באטייליקן יעדער פון פובל.

בילעטען פריהער צו באקומען אין באר „אייראפעיסקי", שרודמיעסקא 4. 7151

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 54 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און שוועסטער

נ.ע. רויזע אפאטשינסקא

(געבוירענע ברוינער)

געוואוינט אויף שרודמיעסקא 46 (פריהער נאווא-צעגעלנ. 12)

די לויה קומט פאר היינט דינסטאג, דעם 24 נאוועמבער, 3 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז, וועגען וואס עס טיילן מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק דעם ה׳ ד״ר שיפמאן פאר זיין בעמיהונג און פאר זיין עדות זאגען אין געריכט.

מאיר בלאטקע, קעלבא 6.

דר. מ. וואלפסאן

האט זיך איבערגעצויגען

נארוטאוויטשא (דושעלנא) 2

טעלעפאן 128-83

נעמט אן פון 5 – 7 נאכמיטאג

משתתפים אנחנו בצערו הגדול של סגן נשיא שלטון הקהלה העברית בלודז ר׳

אליעזר הינך ברגר

למות עליו אחותו העדינה מרת

חי׳ שפרה נ. ע.

פקידי ביה״חו לחולי-רוח

ע״י הקהלה

פראָפ. גלאַמבינסקי און דעפּ. סטראָנסקי

אלס עדות אין גרויסען „בריסקער" פּראָצעס

דער 25-טער טאָג פון די געריכטס-פערהאַנדלונגען

וו אַ ר ש אַ, 23. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספאָנדענט) אין היינטיגען טאָג פון „בריסקער" פּראָצעס האָט דער ערשטער געגעבען ערקלערונגען דער עדות דער

רעקטאָר פון קראָקאָווער אוני-ווערזיטעט פּראָפ. מאַרכלעווסקי

אדוו. אורבאַנאָוויטש פרעגט דעם עדות: — ווי לאַנג געהערט איהר צו דער „פּיאַסט"-ריכטונג?

עדות: איך האָב מיך איינגעשריבען אין פּיאַסט, נאָך דער מאַי-איבערקעהרעניש איך בין צוויי מאָל אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס סענאַטאָר פון דער דאָזיגער ריכטונג.

— האָט איהר אַנטיילגענומען אין קאָנגרעס פון פּיאַסט אין קראָקא?

— יאָ.

— וואָס קאָנט איהר זאָגען וועגען די דאָרטיגע רעזאָלוציעס און רעדעס?

— דאָרט האָט מען גערעדט וועגען אַפּהיטען די געזעצליכקייט אין לאַנד, וועגען רעוואָלוציאָנערע רעדעס קאָן קיין רייד נישט זיין.

— און אַפשר האָט דער פּרעזעס וויטאָס אָדער דעפּ. קערניק רעפּרעזענטירט רעוואָלוציאָנערע טענ-דענצען?

— דעם פּרעזעס וויטאָס האָב איך דערקאָנט בעת דער באָלשעוויסטישער מלחמה, איך האָב אַרויסגעטראָגען דעם איינדרוק, אַז דאָס איז אַ מענש, וועמען עס ליגט אויפ'ן האַרצען דעם וואויל פון דער פּוילישער מלוכה. וואָס שייך דעם דעפּ. קערניק איז אויך אויסגעשלאָסען, אַז מען זאָל איהם קאָנען חושד זיין אין רעוואָלוציאָנערע מעשים און אַפילו אין רעוואָלוציאָנערע געדאַנקען. אַ פויער קאָן מען נישט ריהרען מיט רעוואָלוציאָנערע לאָזונגען.

— צי איז געוועזען אַ בעגיינדעטע מורא וועגען דער געזעצליכקייט אין לאַנד?

— לויט איז אַזאַ מורא געווען, אויף מיר האָט געמאַכט אַזאַ איינדרוק דאָס קומען פון די אָפּיצירען אין סיים, איך האָב מיר נישט געקאָנט איינרעדען, אַז אַזויפיל אָפיצירען זאָלען אין איין טאָג האָבען צופעליגען געשעפטען אין פּאָסט-אַמט, אויך האָט אויף מיר געמאַכט אַ שלעכטען איינדרוק דאָס שליסען דעם סיים די דעפּוטאַטען פאַר דער באַן, דאָס זענען געווען פּאַקטען, וועלכע האָבען נישט גע-קאָנט בעפרידיגען מיין מיינונג וועגען געזעצליכקייט, מען האָט אַלזאָ געקאָנט מיינען, אַז עס האַלט פאַר אַנענדערונג נישט מיט'ן כח פון רעכט, נאָר מיט'ן כח פון געוואַלד.

— וואָס פאַר אַ ראָל האָט „פּיאַסט" געהאַט אין צענטראָלעוו?

— דער קאָנגרעס איז אָרגאַניזירט געוואָרען אונטער דער לאָזונג צו שיצען די געזעצליכקייט אין לאַנד, און אין דער ריכטונג זענען אויך געהאַלטען געוואָרען די רעדעס.

דער צווייטער עדות איז דער

גלח פּאַנאַש

אַדוו. אורבאַנאָוויטש שטעלט פראַגען: — וואָס רופט איהר אַן אַ פּערמאַנענטע רעוואָלוציע?

— מיר האָבען אויף יעדען שריט אַ גאַנצע רייה ערשיינונגען וועגען דער דאָזיגער רעוואָלוציע, פערשידענע מלוכה-בעאַמטע פיהרען זיך אַזוי אויף, אַזוי ווי עס וואָלט אין פּוילען איבגאַנצען נישט גע-ווען קיין געזעצליכקייט. אַזוי האָט למשל, אין יאָהר 1928 דער סטאַראָסטע אין סאַמבאָר בעפרייט פון טורמע אויף די צייט פון די וואַהלען אַ געוועהנליכען גנב, וועלכער האָט בעגנבעט די גמינע און דער דאָזיגער פערשוין איז געגאַנגען אויפרייסען די אָפּאָזיציאָנעלע מיטינגען.

— וואָסערע בעציהונג האָט פּיאַסט צו רעוואָלוציע?

— איך בין געווען אויף אַ גאַנצע רייה מיטינ-גען און איך האָב נישט געהערט קיין שום רעוואָ-לוציאָנערע שטרעבונגען.

— וואָסערע שטעלונג האָט אָנגענומען פּיאַסט נאָך דער מאַי-איבערקעהרעניש?

— דער פּרעזעס וויטאָס האָט געהאַלטען, אַז מען קאָן פּוילען נישט לאָזען אין אַ לאַגע פון רעכט-לאָזיגקייט און האָט לעגאַליזירט דעם אַטענטאַט, האַלטענדיג, אַז דער רעוואָלוציאָנערער צושטאַנד וועט זיך ענדיגען, איך אַליין בין געווען אַ שאַרפער געגנער צו דער מאַי-רעוואָלוציע, איך האָב פּערזענ-ליך געקאָנט די דאָזיגע העררן און האָב געוויסט, אַז עטליכע פון זיי האָבען אַפילו מיליטערישע פעהיג-קייט, נאָר זיי האָבען נישט קיין שום אַהנונג פון פיהרען ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק.

דער עדות דערצעהלט ווייטער ווי אַזוי מען האָט אין גרודזאָנדז אויפגעריסען זיינס אַ מיטינג, אין זאַל איז אַריינגעקומען אַ באַטאַליאָן און האָבען, נישט מורא האָבענדיג פאַר דער פּאָליציי געוואָרפען גראַנאַטען מיט גיפטיגע גאַזען.

אין טאָג'ן האָט די באַטאַליאָן איהם בעוואָר-פען מיט שטיינער און ווען די פּאָליציי האָט ביי דער אויספאָרשונג געפרעגט דעם עדות די נעמען פון די אָנפאַלער, האָט דער עדות געענטפערט, אַז די זעלבע זענען אַריין אין זאַל צוזאַמען מיט'ן פּאָליציי-קאָ-מיסאַר.

— וואָסערע אויסגאַנג פון דער סיטואַציע האָט אָנגענומען פּיאַסט?

— מען האָט גערעכענט, אַז ווען די האַסטע

וועלען הויך פאָרען צו שוינען די רעכט, וועט דער פּרעזידענט זיך צו פאַסען צו דעם, און וועט אָננעה-מען געהעריגע שריט.

— האָט דעפּ. וויטאָס, אָדער דעפּ. קערניק ווען עס איז גערופען צו רעוואָלוציאָנערע מעשים?

— ניין, קיינמאָל נישט.

— צי האָט דער עדות געהערט אַ רעדע פון דעפּ. קערניק אויפ'ן מיטינג אין פּאָדעגראַב?

— איך האָב געהערט, ער האָט גערעדט וועגען דער נויטיגקייט צו שיצען די קאָנסטיטוציע.

— איז געווען אַ קריטיק אויף דער רעגירונג?

— יאָ, עס איז אָבער נישט געווען קיין ספּע-ציעלע. דאָס זעלבע האָט מען געלעזען אין די אַרטיקלען פון די נישט קאָנפיסקירטע צייטונגען.

— צי האָט מען געקענט אין דער רעדע אַרויס פיהלען אַנ'אויפהעצערישע טענדענץ?

— אַזעלכעס איז נישט געווען.

איך זאָג דאָס מיט דער גאַנצער ענטשלאָסענקייט

— צי עקזיסטירט עפּעס אַ צוזאַמענהאַנג צווי-שען צענטראָלעוו מיט דער סאַבאָטאַזש-אַקציע פון די אוקראַינער?

דער עדות ענטפערט דערויף מיט אַנ'איבער-בליק איבער די פּויליש-אוקראַינישע בעציהונגען די געהיימע אוקראַינישע מיליטערישע פאָרמאַציע, האַלט דער עדות פאַר אַנ'אונלעגאַלער עקספּאָזיטור פון „אונדאָ". די סיבה פון סאַבאָטאַזש איז געווען דאָס, וואָס מען האָט די פּוילישע געזעלשאַפט אָפּ-געשוואַכט און די אוקראַינער האָבען זיך געריהמט מיט אונבעשטראָפטקייט.

אַדוו. אורבאַנאָוויטש: צי הערשט אין די בעגריפען פון די פּוילישע פויערים אַ דיקטאַטור?

עדות: די פויערים פערשטעהען, אַז די רעכט-ליכע בעציהונגען זענען נישט נאָרמאַל.

נאָכדעם ווי דער עדות ענטפערט אויף עטליכע פראַגען פון אַדוו. שורליי, פרעגט אַדוו. גאָרלינסקי: וואָסערע השפעה האָט געהאַט די פּאַציפיקאַציע אויף די פּויליש-רוטענישע בעציהונגען?

— עס האָט געמאַכט דעם ערגסטען איינדרוק. די אוקראַינער האָבען אָנגעהויבען זיך בעציהען מיט שנאה צו דער מלוכה.

— צי זענען די לעגיאָנען פון יאָהר 1914 און פון 1928 ביז 1931 דאָס זעלבע פון אידעאָלאָ-גישען שטאַנדפּונקט?

— דאָס זענען צוויי פערשידענע זאַכען, די לעג-יאָניסטען האָבען נישט געצילט צו פּערזענליכען נוצען.

אַדוו. חאַניגוויל: צי האָט איהר געקאָנט דעם דעפּ. ליבערמאַן?

— איך האָב איהם בעקענט אין די לעגיאָנען, אין יאָהר 1915 און אויפ'ן וואָהלינער פראָנט.

— זענט איהר געווען אין דער תפיסה אין מאַרמאַראָש שיגעט?

— יאָ.

— וואָסערע ראָלע האָט געהאַט דעפּ. ליבערמאַן

דער עדות כאַראַקטעריזירט די ראָלע פון דעפּ. ליבערמאַן אַלס פערטיידיגער פון די בעשולדיגטע לעגיאָניסטען, ער האָט געקעמפט מיט די עסטרייכישע אונגאַרישע שיקאַנעס, ער האָט געזאָרגט צו

פערבעסערען די לאַגע פון די אַרעסטירטע, דער פּרינציפּ פון דעפּ. ליבערמאַן איז געווען, אַז מען קאָן נישט טראַכטען וועגען שיצען נאָר זיך פּערזענ-ליך, נאָר מיט דער פערטיידיגונג אויסען געווען דעם וואויל פון דער פּוילישער מלוכה און דעם כבוד פון פּוילישען זעלנער.

דער עדות ענטפערט נאָך אויף עטליכע פראַגעס פון פערטיידיגער און פון ריכטער ריקאַטשעווסקי

דער עדות דער ענדעקישער סענאַטאָר

פּראָפ. גלאַמבינסקי

זאָגט, אַז די איבערקעהרעניש אין פּוילען איז נאָך נישט פערענדיגט, דער אַטענטאַט אויף דער געזעצ-ליכקייט דויערט נאָך. רעדענדיג וועגען צענטראָלעוו דערצעהלט דער עדות, אַז די איניציאַטיוו צו שאַ-פען אַ צענטראָלעוו האָט אַמאָל געגעבען דער מאַר-שאַלעק פּילסודסקי, ווען ער איז געווען מלוכה-שעף.

דער עדות רעדט אויך וועגען מאָרד פון ערשטען מלוכה-פּרעזידענט נאַרוטאָוויטש און זאָגט, אַז דער מאָרד איז געווען אַנ'אינדיווידועלער טאַט פון איין מענש.

ווייטער בעקלאָגט זיך דער עדות, אַז די בעפעל-קערונג איז געוואָרען טעראָריזירט בעת די וואַהלען, מען האָט צוטריבען וואַהל-מיטינגען א. ד. גל. און אַז דער געוו. פּרעמיער באַרטעל האָט איהם בשעתו געזאָגט, אַז פּאָליטיק מאַכט מאַרשאַל פּילסודסקי און די רעגירונג דאַרף זיך פערנעמען מיט ווירט-שאַפטליכע ענינים.

אַדוו. יאַראָש: ווייסט איהר, אַז מען האָט בע-שולדיגט מיניסטאָרען, אַז זיי זענען גנבים?

— איך ווייס דערפון, נאָר ביז איצט האָט מען נאָך נישט וועגען דעם פערפיהרט קיין אויספאָרשונג, אַזאַ אַרט בעשולדיגונג פערשוואַרצט אָבער פּוילענס נאָמען אין דער וועלט.

פּראָקוראָר: הייסט עס, אַז איהר שטרעבט צו דערגרייכען אייערע צילען מיט לאָיאַלע מיטלען?

עדות יאָ.

נאָך דער הפסקה ווערט ווייטער אויסגעהערט דער עדות פּראָפ. גלאַמבינסקי.

אַדוו. שורליי: וואָס ווייסט איהר וועגען וויטאָסען

גלאַמבינסקי ריהמט שטאַרק וויטאָסען, לויבט וויטאָסעס פּאַטריאָטישע מעשים און זיין ראָל בעת דער באָלשעוויסטישער איבוואַזיע, אוי רבעת דער מאַי-איבערקעהרעניש איז וויטאָס געווען געגען בלוטיגע אַרויסטרעטונגען.

פּראָקוראָר: וואָס האָט פערבינדען די ענדעקעס מיט'ן צענטראָלעוו?

עדות: די ענדעציע האָט זיך אַנדערש בעצויגען צו דער מאַי-איבערקעהרעניש ווי די ריכטונגען, וואָס זענען אַריין אין צענטראָלעוו, מאַנכע ריכטונגען האָבען סאַנקציאָנירט די איבערקעהרעניש.

— איז אמת, אַז אינ'ם קאַמף מיט דער נאָך מאַי-רעגירונג האָט די ענדעציע אַפילו זיך געוואָלט פעראייניגען מיט'ן צענטראָלעוו?

— וועגען דעם איז נישט געווען קיין רייד. מיר צווייפלען אויב מען וועט קאָנען בעקעמפען די רעגירונג אויפ'ן וועג פון מיטינגען און קאָנגרעסען,

מיר וועלען געהען מיט יעדען, וועלכער וועט אויף אַ לעגאַלען וועג זיך בעמיהען צו בעקעמפען די רע-גירונג.

דער עדות

געוו. פּרעזעס פון העכסטען געריכט

ה' סעידא רעדט וועגען יורידישע ענינים און ווייזט אָן, אַז די נאָך די מאַי-רעגירונג האָט דורך אַ רייה דעקרעטען געצילט צו בעגרעניצען די פרייהייט און די אומאָפּהענגיגקייט פון די געריכטען.

אַדוו. באַוואַדוואַרסקי: ווען זענען געווען פאַלען וועגען ברעכען די רעכט פון געריכט, דורך דער מאַי-רעגירונג?

עדות: די רעגירונג געהט אַרום די קאָנסטי-טוציע, די פאָרם פון אַרויסטריט איז געגען גייסט פון דער קאָנסטיטוציע.

— צי האָט די גענעראַל וואַהל-קאָמיסיע גע-האַט אַנ'איינפלוס אויף די וואַהלען.

— געוויס, געהאַט אַנ'איינפלוס, דער גענע-ראַל-הויפּט-קאָמיסאַר, מיניסטער צאַר האָט אַרויסגע-געבען א פעראָרדנונג, אז די וואַהל-אורנעס זאָל מען איבערגעבען דער אדמיניסטראַטיווער מאַכט.

דער עדות גיט אויך איבער, אז די וואַהל פון הויפּט-וואַהל-קאָמיסאַר איז פאָרגעקומען אומ-רעכטליך. לויט'ן געזעץ דאַרף מען בעשטימען 3 קאַנדידאַטען און פון זיי וועהלען דעם הויפּט-קאָמי-סאַר, נאָר דעם מיניסטער צאַר האָט מאַרשאַל פּילסודסקי אויפגעוואָרגען צו בעשטימען איהם אלס הויפּט קאָמיסאַר.

— קאָנט איהר אויסרעכענען פאַקטען פון ברעכען דאָס געזעץ?

— עס וואָלט צופיל צייט פערנומען דאָס אויסרעכענען פאַקטען.

— זענען געווען וואַהל מיסברויכען?

— עס זענען אָנגעקומען 16,500 אָנקלאָגעס אין משך פון יאָהר האָט מען קוים איין אָנקלאָגע דערלעדיגט.

נאָכדעם ווערט אויסגעהערט אלס עדות דער

וועטעראַן פון דער פויערים-בעוועגונג

רעד. קולרעסקי, וועלכער דערצעהלט, אז ער איז געווען א פּילסודסקיסט. שפּעטער האָט ער זיך ענט-טוישט, ווייל ער האָט געזעהן ווי די נאָך-מאַי-רע-גירונג ברעכט די רעכט. דער געוואַלד סיסטעם פון דער סאַנאַציע-רעגירונג האָט דערפיהרט דער גע-זעלשאַפט צו א גלייכגילטיגקייט און האָט דעריבער נישט רעאַגירט אויף וויכטיגע מלוכה געשעהענישען

דעפּ. סטראָנסקי

ענטפערט אויף פראַגען פון דער פערטיידיגונג בנוגע דער ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע.

— פאַרוואָס האָט די ב. ב. נישט געענדערט לויט די קאָנסטיטוציע?

— די רעגירונג אליין ווייסט נישט וואָסערע קאָנסטיטוציע זי וויל. ב. ב. געהענדיג לויט'ן בע-פעהל פון דער רעגירונג ווייסט אויך נישט, צוליב דעם, וואָסערע קאָנסטיטוציע עס וואָלט געווען בעקוועם, עס איז נישטאָ קיין הארמאָניע צווישען ב. ב. און דער רעגירונג אין דער גזעצגעבערי-שער ארבייט.

— וואָסערע פאַקטען זענען פאָרהאַן פון ברע-כען די רעכט נאָך די מאַי-געשעהענישען?

— דער 12 מאַי אליין איז געווען א פאַקט פון ברעכען די רעכט און איז ביז איצט א קוואַל פון מיספערשטענדנישען, כדי צו מאַכען א סוף איינמאָל פאַר אלעמאָל, מיט דער היסטאָרישער מאַי-געשיכטע, דאַרף מען אָדער בעשטראָפען, אָדער אמנעסטירען די פּערזאָנען, וועלכע האָבען געמאַכט די מאַי-איבערקעהרעניש.

— מיר בעטען אייך אָנצווייזען אויף פאַק-טען פון ברעכען די רעכט.

— דאָס אַרעסטירען די גענעראַלען ראָזוואַ-דאָווסקי, מאַטשעווסקי און אנד. ענין זאַגורסקי.

— צי האָט צענטראָלעוו געקאָנט ברענגען שאָדען פּוילען אין אויסלאַנד?

— מיין מיינונג, האָבען מאַרשאַלעק פּיל-סודסקי'ס אינטערוויוען א סך געשאַדט פּוילען.

— ווייסט איהר וועגען פאַקטען, וואָס די פּ.פּ.ס. האָבען אין אויסלאַנד געווירקט צו פערזיכע-רען פּוילענס אָנזעהען?

— אין יאָהר 1922 איז דעפּ. ליבערמאַן און גראַבסקי געפאָהרען אויף א פּראָפּאַגאַנדע-רייזע אין אויסלאַנד צו אנערקענען אויבערשלעזיען פאַר פּוילען.

עס ווערען נאָך אויסגעהערט עטליכע עדות וועלכע ברענגען נישט אויין קיין שום נייעס.

דערמיט האָבען זיך פערענדיגט די נעכטיגע פערהאַנדלונגען.

וואָס עס איז געבליבען פון קריג

אויף בית עולם פון דייטשע געפאַלענע זעלנער אין צפון-פראַנקרייך

סינאַגאָגע=שענדונג אין דייטשלאַנד

בערלין. (יט"א) אין פרייסטאט (אָסט-פרייסען) האָבען כוליגאנעס אויסגעהאקט ביינאכט 9 שויבען אין בנין פון דער אָרטיגער סינאַגאָגע די פּאָליציי פיהרט אַנ'אויספאָרשונג. ביז איצט זענען די שולדיגע נישט ענטדעקט געוואָרען.

צוויי יודען בעשטימט אויף וויכטיגע סאָוויעטישע אמטען אין אויסלאנד

מאָסקווע. (יט"א) מאיסיי גורעוויטש איז בעשטימט געוואָרען אלס סאָוויעטישער האנדעלס-פאָרשטעהער אין פראנקרייך און מיכאיל לעווין — אלס שטעלפערטרעטער פון האנדעלס-פאָרשטעהער אין ענגלאנד.

גורעוויטש לויט זיין בילדונג א דאָקטאָר-בירונג, איז עטליכע יאָהר געווען פאָלקסקאָמיסאר פון געזונדהייטס-קאָמיסאריאט אויף אוקראינע. די לעצטע יאָהרען איז ער געווען מיטגליד פון פרע-זידיום אין העכסטען ראט פאַר פאָלקס-ווירטשאַפט, פיל מאָל דעלעגירט געוואָרען אין וויכטיגע האנ-דעלס-שליחות קיין אמעריקא און אנדערע לענדער. לעווין האָט ביז איצט פערנומען דעם פּאָס-טען פון שטעלפערטרעטער פון האנדעלס-פאָרשטע-הער אין פערסיען.

הכנות צום ציוניסטישען לאנדעס=צוזאמענפאהר

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש דורך יט"א) אויף א זיצונג פון עת-לבנות, אויף וועלכער ס'איז בעהאנדעלט געוואָרען די פראגע פון נאָהענטסטען לאנד צוזאמענפאָהר פון דער ציוניסטישער ארגאני-זאציע' איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען צו די רעוויזיאָניסטען, אז זיי זאָלען אנטיילנעמען אינ'ם צוזאמענפאָהר. ווייטער איז בעשלאָסען גע-וואָרען זיך צו ווענדען צום צ. ק. פון דער ציוי-ניסטישער אָרגאניזאציע, אז דער צוזאמענפאָהר זאָל אָפגעלעגט ווערען ביז נאָך דער קאָנפערענץ פון די רעוויזיאָניסטען, וואו ס'דאַרף בעשלאָסען ווערען אנטיילצונעמען אין לאנדעס-צוזאמענפאָהר.

רעזולטאט פון די סיים=וואהלען אין פשעמישלער קרייז

פשעמישל. 23 (פאט) דער אָפיציעלער וואהל-רעזולטאט פון 176 אַבוואָדען:

ליסטע 1 — 38.593 שטימען; ליסטע 4 — 8.526 שטימען; 7 — 27 747; 11 — 18.850; און ליסטע 14 — 4.066 שטימען.

פשעמישל, 23 (פאט) לויט נישט אָפי-ציעלע אויסרעכנונגען פאלט אויס אויף ליס-טע 1 — 4 מאַנדאַטען; ליסטע 7 — 1 מאַנדאַט; ליסטע 11 — 1 מאַנדאַט.

פרידריך פאָן לעבעל

געוו. פרייסישער אינערן-מיניסטער איז געשטאָר-בען אין עלטער פון 76 יאָהר

פערברענט געוואָרען אַ יודישע זקנה

וואַרשאַ, 23 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף פאָנסקאַ 88 איז געזעסען די 70-יעהריגע מרים בלאָך און זיך געוואָרעמט ביי אנ'איינגעהייצט אייוועלע. פלוצים האָבען זיך אויף דער זקנה, צוליב אונפאָרזיכטיגקייט, אָנגעצונדען די מלבושים און זי איז פערברענט געוואָרען.

די זקנה האָט געטראָגען אויפ'ן האַלדז א „קניפעל" מיט 105 דאָלאַר, וואָס זענען אויך פערברענט געוואָרען.

ווער איז דער נאָכפאָלגער פון נארמאַן בענטוויטש

ירושלים (יט"א) דער נאָכפאָלגער פון נאָרמאַן בענטוויטש אויף דעם אמט פון גענעראל-פּראָקוראָר אין ארץ ישראל — האַרי הערבערט טרוסטעד איז טעטיג אין לאָנדאָנער געריכט ווען זייט 1913.

האַרי הערבערט טרוסטעד, וועלכער איז איצט אַלט 43 יאָהר האָט זיך אין די יאָהרען 1914—1919 בעטייליגט אין די קאַמפען אויף דעם פראַנצויזישען פראָנט. זייט 1925 איז ער געווען ריכטער, שפעטער גענעראַל-פּראָקוראָר אויף די ליוואַרד-אינזלען.

דער עקאָנאָמישער קריזיס האָט אַרומגעכאַפּט אויך ליטע

קאָוונאַ, (יט"א) ביז נישט לאַנג האָט מען אין ליטע ווייניג געשפּירט די פאָלגען פון אַלגע-מיינעם קריזיס. אָבער אין משך פון די לעצטע פאָר חדשים האָט זיך די לאַגע אין ליטע בעדייטענד פערערגערט. עס לאָזט זיך שטאַרק שפּירען דער מאַנגעל פון קרעדיטען, צעהנדליגער פירמעס האָ-בען די לעצטע טעג, געמוזט אָבשטעלען זייערע צאָהלונגען, און דאָס יודישע סוחרטום כאַפּט דע-ריבער ארום א פערצווייפלונג.

ד"ר אַרטור האַנטקע

צו זיין היינטיגען בעזוך אין לאָדז

עס איז געווען אין חודש אויגוסט 1917, שוין 3 יאָהר האָט געבושעוועט די שרעקליכע וועלט-מלחמה, וואָס האָט געבראַכט מיט זיך אונגעהייערע פערוויסטונגען, יודיש בלוט האָט זיך געגאָסען אויף אַלע פראָנטען, אַמייסטען אָבער האָט געליטען די יודישע בעפעלקערונג אין די פוילישע געביטען, וואו עס האָבען זיך אָפּגעשפּילט די שלאַכטען צווישען די פיינדליכע אַרמעען, פון איין זייט האָבען די אָב-טרעטענדע צאַרישע חיילות אויסגעלאָזט זייער כעס צוליב די מפּלות אויף די שוצלאָזע יודישע בע-פעלקערונג, פערניכטענדיג יודיש לעבען און יודיש האָב און גוטס, פון דער צווייטער זייט האָבען אויך די דייטשע יונקערס אמוועניגסטען געשוינט די יודען, דער פראָנט איז דאַמאָלס געגאַנגען אין דער לענג הינטער ווילנע, באַראַנאָוויטש. קאָוועל און דאָס גאַנצע לאַנד הינטער'ן פראָנט האָט גע-ווייפעט אונטער דעם יאָך פון די דייטשע אָקופּאַנטען, וועלכע האָבען אויסגעזויגען פון דער בעפעלקערונג דאָס לעצטע ביסעל מאַרך פון די ביינער, הונגער און נויט האָבען געהערשט אין אַלע ווינקעלעך.

צו דער צייט איז געקומען קיין פוילען ד"ר אַרטור האַנטקע אין ציוניסטישע ענינים. די ציוי-ניסטישע וועלט-אָרגאַניזאַציע איז געווען צו יענער צייט דער איינציגער וועלט-פערבאַנד, וואָס האָט גע-האַט די מעגליכקייט אַ דאַנק זיינע אָרגאַני-זירטע צענטערן אויפצוהאַלטען די פערבינדונגען צווישען די יודישע קבוצים אין די פערשידענע לענדער, ד"ר האַנטקע האָט בעזוכט וואַרשאַ, ווילנאַ, לאָדז און אַנדערע גרעסערע פונקטען פון פוילען און געזעהען אומעטום די שרעקליכע נויט אין וועלכער די יודישע בעפעלקערונג האָט זיך געפונען, טיף געריהרט פון דעם אַלעם פאָהרט ד"ר האַנטקע אָפּ קיין קאָפּענהאַגען, וואו עס האָבען זיך דאַמאָלס קאָנצענטרירט א גרויסע צאָהל עמיגראַנטען וואָס זענען אַנטלאָפען פון די קריגס-לענדער, בעזונדערס פון רוסלאַנד און וואוהין עס איז אויך איבערגע-טראַגען געוואָרען דאָס ציוניסטישע הויפּט-ביוראָ, ד"ר האַנטקע רופט צוזאַמען בעראַטונגען פון פער-מעגליכע יודען, ער רעדט וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פוילען, שילדערט בילדער פון עלענד און נויט, וואָס ער האָט געזעהען. זיינע ריהרענדע שילדערונגען מאַכען אַ אונגעהייערען איינדרוק, אַ דאַנק זיינע אָרגאַניזאַטאָרישע פעהיגקייטען, זיין פערזענליכען איינפלוס אין בעציהונגען ווערט באַלד אין קאָפּענהאַגען און אין בערלין אוואַנסירט דער גרויסער בעטראַג פון 360,000 דאָלאַר (דריי הונ-דערט זעכציג טויזענד דאָלאַר), וואָס האָט דאַמאָלס געזאָלט אָנקומען פון פעטראָגראַד און וואָס איז צוליב דער רעוואָלוציע אין רוסלאַנד פערהאַלטען

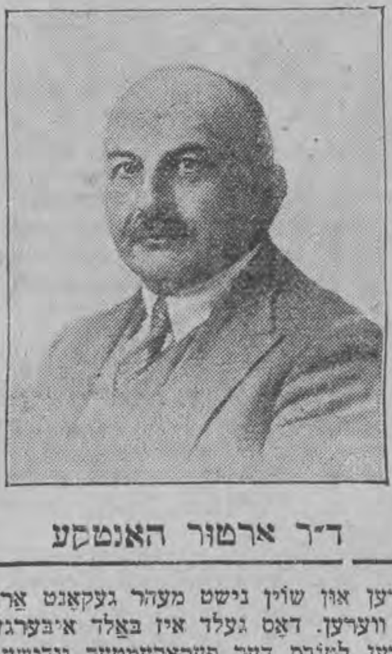

ד"ר אַרטור האַנטקע

געוואָרען און שוין נישט מעהר געקאָנט אַרויסגע-שיקט ווערען. דאָס געלד איז באַלד איבערגעוויזען געוואָרען לטובת דער פעראָרעמטער יודישע בע-פעלקערונג אין פוילען.

איצט קומט האַנטקע ווידער קיין פוילען, ער קומט אין נאָמען פון נאַציאָנאַלען אויפבוי איני-סטרומענט פון ארץ-ישראל, — דעם „קרן היסוד". אין דער שפּיץ פון וועלכען ער שטעהט זייט אַ רייהע פון יאָהרען, דער דאָזיגער אַרבייט האָט ער געווידמעט זיין גאַנצען אָרגאַניזאַטאָרישען חוש, ער וועט ערצעהלען וועגען גרויסען ווערק וואָס ווערט גע-שאַפען אין ארץ-ישראל פאַר דורות, וועגען דער מסירות-נפש און שווערער פּיאָנער-אַרבייט.

ז. אדמוני

* * *

היינט 4.10 נאָכמיטאָג קומט קיין לאָדז דער מיטגליד פון ציוניסטישען אַקציאָנס קאָמיטעט און הויפּט-דירעקטאָר פון קרן היסוד אין ירושלים, ד"ר אַרטור האַנטקע אין דער בעגלייטונג פון ד"ר מיכאַל טרויב פון בערלין, אויף דעם פאַבריקס-באַהנהויף, וועלען די חשובע געסט מקבל פנים זיין פאָרשטעהער פון קרן היסוד קאָמיטעט און פון ציוניסטישע גרופּירונגען.

היינטיגע ארץ=ישראל=אקא=דעמיע אין פילהארמאניע=זאל

היינט 8.30 אָוונט וועט פאָרקומען אין פיל-האַרמאָניע זאַל אַ גרויסע ארץ ישראל אַקאַדעמיע מיט דער בעטייליגונג פון ד"ר האַנטקע און ד"ר טרויב, וועלכע וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס וועגען דער איצטיגער סיטואַציע אין ציוניזם און אין ארץ ישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לאַגע פון די יודען אין די גלות לענדער.

די ערעפנונגס-רעדע וועט האַלטען דעפּ. ד"ר ראָזענבלאַט. אויסער דעם וועלען האַלטען בעגריסונ-גען פאָרשטעהער פון די ציוניסטישע גרופּירונגען, די פערשידענע ציוניסטישע יוגענד-אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס האָבען בעקומען איינלאַדונגען צו שיקען דעלעגאַציעס מיט די [illegible]

קאָנפערענץ פון ציוניסטישע עסקנים

מאָרגען אָוונט קומט פאָר אַ אינטימע בע-ראַטונג פון ציוניסטישע עסקנים, נאַציאָנאַלע און געזעלשאַפטליכע טוער, אין דער קאָנפערענץ וועט זיך אויך בעטייליגען ד"ר אַרטור האַנטקע.

פעלץ=ווארעז=לאגער „KAMCZATKA"

לאָדז, 19 פּיעטריקאָווער 19, טעל. 66=224 און 23=162

עמפּפעהלט דעם רייכסטען אויסוואַהל פעלץ-וואַרעז צו ערמעסיגטע פּרייזן

בעמערקונג: קירזשנער= און שניידער=ווערקשטעל אויפ'ן אָרט.

היינט פרעכטיגע פּרעמיערע! צירונג פון דער קלאַנג=פּראָדוקציע „British International Pictures" רעזשי פון באַ'אַנט Eichberg

„האַי-טאַנג" („HAI-TANG")

גרעסטער סוקסעס פון דער — געניאַלער כינעזערין — ANNA MAY WONG אין די איבריגע ראָלען: George Schaell, John Longdon

אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבען FOX און לאַנד-אַקטואַליט. אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12.30 בייטאָג. דער זאַל איז בעהייצט און ווענטילירט. פּאָפּולערע פּרייזן

קינאָ פריהער פּלאַרא ERA

זאַווישאַ 22 (באַלוט)

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום-טוב 1 בייטאָג. כּשעציעלע צוגעפּאַסטע מוזיק אויסגעפיהרט דורך א פערשטאַרקטן סימפאָנישען אָרקעסטער

אַזעלכעס האָט לאָדז נאָך נישט געזעהען!!! גרויסער מעכטיגער דאָפּעלטער שלאָגער-פּראָגראַם!

האַרדזשי מוראַט (ווייסער טייוועל)

לויט דעם בעריהמטען ווערק פון גראַף לעוו טאָלסטאָי. אין די הויפּטראָלען: IWAN MOZŻUCHIN, Lil Dagover, B. Aman

צו דעם דאָזיגען בילד איז ספּעציעל אָנגעגשריבען געוואָרען א כאָר פון 10 פּערזאָן, וועלכער וועט אויס-פיהרען א רייע רוסישע לידער און ראָמאַנסען

היינט און פאָלגענדע טעג! 2 שלאָגערן אין איין פּראָגראַם!

II. גרויסע געזעלשאַפטליכע דראַמע א. נ.

„פערבאָטענע פרוכט"

אין די הויפּטראָל: ROLAND WARNO און די צעכ-צעניהרונגע: TAMARA ALBERTINI

דער אונבעוואוסטער אַנטיסעמיטיזם

עס איז דאָ אַ היבשע צאָהל פּאָלאַקען, און גראָד פון די בעסטע און אויפריכטיגסטע, וועלכע בע־ליידיגען זיך שטאַרק, ווען איהר וואַרפט זיי נאָר אַ רמז, אַז זיי זיינען אויך אַנטיסעמיטען, און — דאָך זענען זיי פאַרט אַנטיסעמיטען — הויבען זיי באַלד אָן רעדען „אויפריכטיג, רוהיג, געלאַסען און אָביעקטיוו" מכוח יודען, און דער עיקר מכוח דער יודישער שאלה בכלל. און ערשט דאַן הויבט אָן זייער אומבעוואוסט בעהאַלטענער אַנטיסעמיטיזם אַרויסצוקריכען, ווי אַנ'אָל פון זאַק, פיהרט זיי אַראָפּ, נישט קוקענדיג אויף זייערע גוטע און עהרליכע כוונות, פון דעם דרך הישר און — פיהרט זיי אַוועק אויף ווילדע פעלדער פון דער אַנטיסעמיטישער מעטאַפיזיק...

דער געוו. סענאַט-מאַרשאַלעק ה' פּראָפ. שימאַנסקי, וועלכער האָט אין זיין קורצינקער ביז־איצטיגער פּאָליטישער קאַריערע אַרויסגעוויזען פיל סימפּאַטישע אויפריכטיגקייט, האָט אין זיין לייט־אַרטיקעל אין „סלאָווא" אַרויסגעזאָגט זיין מיינונג וועגען די טרויעריגע געשעהענישען, וואָס האָבען אויפגעטרייסעלט און ביז גאָר ליידער פער'מיאוסט אונזער שטאָט.

דער פּראָפ. שימאַנסקי איז געוויס, איך גלויב איהם גערן, אַ געגנער פון דעם ענדעקישען פּאָגראָם, אַלס אַ דערלאָזבאַרען קאַמף-מיטעל געגען יודען. נאָכמעהר, ער טאַפּט אָן זייער ריכטיג, דעם שורש פון אַנטיסעמיטיזם, וועלכער ליגט טיף פערצווייגט אין דער טיפעניש פון דער פוילישער געזעלשאַפטליכער פסיכאָלאָגיע... וואָלט דער ה' פּראָפעסאָר דאָ נישט איבערגעריסען זיין אָביעקטיוויטעט און וואָלט געפאָרשט אָביעקטיוו־וויסענשאַפטליך ווייטער די יודישע שאלה, אָדער, בעסער געזאָגט, דעם „שורש" פון אַנטיסעמיטיזם, וועלכער איז אַזוי טיף און אַזוי ברייט פערפלאַנצט ביי דער פוילישער געזעלשאַפט, — וואָלט נאָך אַ לאַנג-יאָהריגען און זעהר שווערען זוכען און פאָרשען געקומען צו דער זעלביגער הנחה, ווי איך, למשל, אַז דער שורש פון דעם אַנטיסעמיטיזם בכלל בעשטעהט דער עיקר אין דער נישט גרינגער קאָנקורענץ מיט דעם יודען, וועלכע האָט ווידער איהרע היסטאָרישע און ראַסען-פסיכאָלאָגישע טעמים. ווען די דאָזיגע קאָנקורענץ לעבט זיך אויס פריי, ווערט זי אַ מעכטיגער פאַקטאָר פון פאָרשריט, פון עקאָנאָמישען און קולטורעלען אויפבליהען. וויל מען אָבער נישט קאָנקורירען מיט דעם יודען בשוה בשוה און מען הויבט אָן אויסצומיידען זיין קאָנקורענץ דורך אַלערליי בעגרענצונגען און רדיפות לגבי איהם, דאַן פאַלט מען אַראָפּ אַלץ נידריגער און נידריגער אין דעם תהום פון שנאה צו מענשען ביז צו דער לעצטער מדרגה פון דעם ענדעקישען פּאָגראָם־אַנטיסעמיטיזם. דער דאָזיגער שטרעבען צו פערניכטען יודען מוז דאָך מצד יודען אַרויסרופען אַ געגען-שטרעבונג, כדי נישט צו דערלאָזען זיך פערניכטען! די דאָזיגע פאָרמען פון קאַמף מיט יודען רואינירען די מלוכה מאַטעריעל און גייסטיג, אַרויסרופענדיג ביי דער נישט-יודישער מלוכה־בעפעלקערונג אַ דאָפּעלטע מאָראַלישע בוכהאַלטונג: לגבי יודען און לגבי נישט-יודען. דאָרטען אָבער, וואו עס זענען דאָ צוויי מאָראַלישע מאָסען, איז קיין איינע נישטאָ! דעריבער איז די עיקר פעולה פון אַזאַ אַנטיסעמיטיזם — די טיפע אַלגעמיינע דעמאָראַליזאַציע.

אין דעם דאָזיגען ליכט זענען די טרויעריגע ווילדע לעצטע איבערלעבענישען נישט נאָר פערשטענדליך, נישט נאָר אָפּשטויסענדיג, נאָר אויך פאַר דער מלוכה סכנה'דיג, בפרט נאָך אויף די ווילנער קרעסען....

וואָלט דער געעהרטער ה' פּראָפעסאָר שימאַנסקי געגאַנגען מיט דעם דאָזיגען וועג פון אָביעקטיוון טראַכטען, וואָלט ער געקומען צו פאָלגענדע מסקנות:

1) עס איז נויטיג צו פיהרען אַ פער'עקשנ'טען קאַמף מיט דעם אַנטיסעמיטיזם, דער עיקר ביי דער דערציהונג פון דעם אַנוואַקסענדיגען יונגען דור, הן אין דער משפּחה, הן אין שול, הן אין דער פּרעסע און הן אין די אָרגאַנען פון דער מלוכה־מאַכט.

2) קודם כל אָבער מוז איינגעפיהרט ווערען אַ געזעצמעסיגע אָרדנונג, וואָס זאָל דערפיהלען איהר עלעמענטאַרען חוב לגבי יודען אין שיצען זייער לעבען, זייער כבוד און פערמעגען געגען פּאָגראָם-יונגען מכל-המינים. סטודענטען טאָרען דערביי בשום אופן נישט זיין פּריווילעגירט, מוזען טראָגען די אחריות פאַר זייערע מעשים פּונקט ווי אַלע אַנדערע בירגער, און טאָרען פאַר זיך נישט אוזורפּירען די פונקציעס פון דער געזעצגעבערישער מאַכט לגבי יודען!...

ווייל אָבער דער ה' פּראָפ. שימאַנסקי האָט זיך שוין פון אָנהויב אָן געלאָזט פיהרען און פערפיהרען פון דעם.... געפיהל, האָט ער געמוזט אַראָפּ פון דעם אָביעקטיוון און לאָגישען דרך-הישר און איז געקומען, — אַנדערש האָט דאָס נישט געקענט זיין, — צו גאַנץ משונה'דיגע מסקנות.

ער זאָגט מוסר די יודישע סטודענטען און יודען בכלל.

די סטודענטען וואַרפט ער פאָר, וואָס זיי רעדען יודיש אפילו אין די אוידיטאָריעס!... יודען אין פוילען זענען לאָיאַלע בירגער פון דער פּוילישער מלוכה; קיין פּאָלאַקען אָבער זענען זיי נישט; רעדען זיי זייער לשון: יודיש אָדער העברעאיש!... ווי אַנדערש?

דער ה' פּראָפ. אָבער האָט זיך, אפשר נישט ווילענדיג, אַרויסגעוויזען פאַר אַנ'אָנהענגער פון דער אין פוילען פערשפּרייטער פּריצישער „דעמאָקראַטיע" וועלכע איז מסכים יודען צו געבען די גאַנצע גלייכבערעכטיגונג, בתנאי, דאָס זיי זאָלען אויפהערען צו זיין יודען!... דאַן וועלען דאָך די רעכט בעקומען על כל פנים נישט יודען!... אונז, די יודען, וואָס קעמפען פאַר יודישע רעכט און קולטור, בעטראַכטען זיי אַלס „נאַציאָנאַליסטען". און זיך אַליין, וועלכע שטרעבען אַלע מעוטים מיט געוואַלד פויליש צו אַסימילירען אַלס „דעמאָקראַטען"!

אונזערע יודישע סטודענטען האָבען קיין שום פאָרוואורף נישט פערדינט. אמת, זיי האָט פּאַסירט אַנ'אומגליק, וואָס אַ פוילישער סטודענט איז דערהרג'עט געוואָרען; דאָס האָט אַרויסגערופען אַ טיפען בעדויערען ביי דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג; דאָס איז אָבער געווען אַנ'אומגליקס-פאַל, פאַר וועלכען די אחריות טראָגען די אָרגאַניזאַטאָרען פון דעם ווילנער פּאָגראָם!...

אונזערע סטודענטען האָבען געשיצט זייער כבוד און דעם יודישען כבוד בכלל, אויף וויפיל עס איז נאָר געווען מעגליך; שעהמען זיך מיט זיי וואָלטען מיר מוזען, ווען זיי וואָלטען זיך געלאָזט שלאָגען, ווי הפקר-הינט. מוסר האָט דער ה' פּראָפעסאָר בעדאַרפט זאָגען נישט אונזערע סטודענטען....

נאָך ווייניגער בעגרינדעט און בכלל פערשטענדליך איז דער מוסר. וואָס דער געוועזענער סענאַט-מאַרשאַלעק זאָגט אונז, די יודישע פּאָליטיקער, דערפאַר, וואָס מיר זענען אין אַ שטענדיגער „אָפּאָזיציע" צו דער רעגירונג!

מיר, יודישע פּאָליטיקער בכלל און ציוניסטען בפרט, האָבען אונזערע פּראָגראַמען און אונזערע פאָדערונגען. ווען וועלכע עס איז רעגירונג וואָלט אַרויסגעוויזען די קלענסטע נטיה ענטקעגענצוקומען אפילו נאָר אַ געוויסען טייל פון אונזערע פאָדערונגען, וואָלטען מיר מיט פרייד אונטערשטיצט אַזאַ רעגירונג.

אַגב האָט דאָך די איצטיגע רעגירונג זיך געשאַפען אַ יודישע סיים-פאַרשטעהערשאַפט פון יודעלעך, וועלכע שפּירען זיך משמעות גאָר נישט שלעכט און שלעפען זיך נאָך נאָך איטליכער רעגירונג און ווייסט איהר אפשר, וואָס פאַר אַ ישועות די יודישע מאַסען האָבען זיך דערוואַרט דורך די דאָזיגע יודעלעך?...

בכלל מוז איך זאָגען, אַז אי גרינבוים, אי מיר אַלע נויטיגען זיך נישט אין צוקלייבען פאַר אונז פרעמדע ברילען. מיר זעהען אָהן זיי אַ סך ווייטער און קלאָרער... מיר ראַטען אַלע אָפּטאַלמאָלאָגען, וואָס נויטיגען זיך אין פּאָליטישע ברילען, זיי זאָלען זיך ווענדען צו אונז....

דר. יעקב ווינאַדסקי.

בעפרייאונג פון דער כינעזישער פרוי

איינע פון די גרעסטע רעפאָרם-דערגרייכונגען אין כינע

אין כינע עקזיסטירען נאָך אַלץ גאַנץ אַלטע מנהגים, וואָס שטערען צום פּראָגרעס, עס אַרבייטען נאָך אַלץ, נישט קוקענדיג אויף די אָפיציעלע פערבאָטען, מיליאָנען קינדער יונגער פון 14 יאָהר, אין די פאַבריקען און אין אַזעלכע מאָניטאַרע בעדינגונגען, וועלכע עס איז נישט צום בעשרייבען. עס בליהען נאָך אַלץ דאָרטען פערשידענע שאַרלאַטאַנען און זנאַכערס. עס הערשט נאָך אַלץ אַ 18-שעה'דיגער אַרבייטס-טאָג און נאַכט-אַרבייט פאַר פרויען און קינדער. אין יאָהר 1929 האָט די רעפּובליקאַנישע רעגירונג אַרויסגעגעבען אַ געזעץ וועגען די בעדינגונגען פון פאַבריקס-אַרבייט, נאָר דער דאָזיגער געזעץ איז איינגעדרינגען נאָר אין די גרויסע שטעט ביים ברעג, אין דער טיפעניש פון דער מלוכה האָט זיך ווייניג וואָס געענדערט.

פון 1912 אָן ווערט געפיהרט אַנ'ענערגישע אַרבייט צו מאָדערניזירען דעם קאָדעקס און רעפאָרמירען דאָס ציווילע און קרימינעלע געריכט לויט'ן דייטשען און יאַפּאַנישען מוסטער. נאָר צוליב דער געזעצגעבערישער אויטאָנאָמיע פון די בעזונדערע פּראָווינצען בלייבט אַ ברייט פעלד פאַר די קאַפּריזען פון דער דאָרטיגער מאַכט. אין דעם גרעסטען טייל פּראָווינצען אורטיילען די געריכטען נאָך ביז'ן היינטיגען טאָג לויט די געזעצען פונ'ם אַלטען קאָדעקס פון דער מאַנדזשורער דינאַסטיע, וועלכע איז אויסגעאַרבייט געוואָרען אין 17-טען יאָהרהונדערט. די מאַכט פון פאַמיליען-בונדען און גילדיעס איז געבליבען נישט בעריהרט און די אויפגאַבע אָפּצוהיטען דאָס ציוויל-רעכט ליגט הויפּטזעכליך אין זייערע הענט; דאָס ערקלערט זיך דערמיט, וואָס די אַלטע ריכטער האָבען זיך לייכט געלאָזט אונטערקויפען. די שטרענג פּאַטריאַרכאַלע משפּחה. די כמעט אונבעגרענעצטע מאַכט פון דעם ראש פון דער פאַמיליע — דאָס איז דער גרונד פון דעם כינעזישען געזעלשאַפטליכען סיסטעם.

די נאַנקינער רעגירונג האָט מודה געווען, אַז אַלע איהרע רעפאָרמאַטאָרישע פּרובען זענען פעראורטיילט אויף אונטערפאַל, ביז עס וועט זיך נישט איינגעבען צו צוברעכען די טיראַניע פון דער משפּחה, בעפרייען די רעכטלאָזע פרוי פון דער אונבעגרענעצטער מאַכט פון מאַן. די פליכט פון געהאָרכזאַמקייט, דער איבערגאַנג אין דער פאַמיליע פון דעם מאַן, די פולע מאַטעריעלע אָפּהענגיגקייט פון איהם, איהר פערבינדענקייט שוין פון די קינדער-יאָהרען אָן, דורך אַנ'אָפּמאַך פון די עלטערן, מינדעריעהריגע חתן-כלה — דאָס אַלץ פערוואַנדעלט די כינעזישע פרוי פון אַ מענש אין אַ געגענשטאַנד, אין אַ זאַך. וואָס געהערט דעם מאַן, די עלטערן, אַזוי ווי קינדער אין כינע ווערען גערעכענט פאַר אַ גרויס גליק פאַר די עלטערן, מוזען די קינדערלאָזע פרויען שווייגענד דולדען אַ צווייטע פרוי פונ'ם מאַן, וועלכע האָט קינדער און וועלכע האָבען אַלע רעכט פון ירושה. דאָס דאָזיגע פאַמיליען-רעכט שטאַמט נאָך פונ'ם 16-טען יאָהרהונדערט.

די נאַנקינער רעגירונג האָט בעשלאָסען דאָס צו ענדערען. דער געזעץ, וועלכער איז נישט לאַנג אַריין אין קראַפט, וועגען די פאַמיליען בעציהונגען און ירושה, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען לויט'ן שווייצאַרישען מוסטער, בעפרייט די כינעזישע פרוי פון דער טויזענטיאָהריגער פערשקלאַפונג. ער גיט דער כינעזערין ציווילע רעכט צוזאַמען מיט דער פרייהייט און פעראַנטוואָרטליכקייט. צווישען אַנדערען האָבען די עלטערן, לויט'ן אַלטען געזעץ געקענט פערקויפען זייערע קינדער באַלד ביים געבוירען ווערען און אַזעלכע פערלאָבונגען האָבען געהאַט אַ יורידישע קראַפט. דער נייער געזעץ זעהט פאָראויס די גוטווילליגע צושטימונג פון די, וועלכע דאַרפען געהן חתונה האָבען. עס זענען פערבאָטען די פערלאָבונגען פון מעדלעך יונגער פון 15 יאָהר און יונגלעך פון 17 יאָהר. דער מינימאַלער עלטער פאַר חתונה איז פעסטגעשטעלט — 18 יאָהר פאַר'ן חתן און 16 פאַר דער כלה. די פרוי האָט דאָס רעכט צו פאָדערן אַ גט, אויב דער מאַן האָט נישט געזעצליכע בעציהונגען מיט אַנ'אַנדערער. די קינדער פון די נישט געזעצליכע בעציהונגען קענען אָנערקענט ווערען פאַר געזעצליכע, נאָר אין פאַל, ווען עס איז פערהאַן אַנ'אַקט פון פאָרמעלען צונעהמען די קינדער פאַר איינענע. און ביז איצט פלעגען זיין פאַלען, ווען דער זוהן פון דער געליבטער האָט נאָך'ן טויט פון מאַן אַרויסגעטריבען די אלמנה פון דער שטוב.

די בעפרייאונג פון דער כינעזישער פרוי פון דער הייזאַט-טורמע איז אפשר די גרעסטע דערגרייכונג פון דער רעפּובליק. זי וועט האָבען אין דער אַזיאַטישער וועלט די גרעסטע בעדייטונג ווען עס וועט זיך איינגעבען דאָס איינצופיהרען אין לעבען.

פאַניק צווישען די יודען אין ווייטען מזרח

אין צוזאַמענהאַנג מיט די כינעזיש-יאַפּאַנישע שלאַכטען

ציציקאַר (יט"א) די שלאַכטען, וואָס קומען פאָר צווישען יאַפּאַנער און כינעזער האָבען אַרויסגערופען אַ שרעקליכע פאַניק אויף דער סטאַציע ציציקאַר, וועלכע געהערט צו דער מזרח-כינעזישער אייזענבאַהן. די כינעזישע שטאָט ציציקאַר, וועלכע איז די הויפּט-אַרענע פונ'ם שלאַכט געפינט זיך 27 קילאָמעטער פון דער באַהן-סטאַציע ציציקאַר.

די יודישע בעפעלקערונג פון דער באַהן־סטאַציע ציציקאַר צעהלט אַרום 50 משפחות. דער גרעסטער טייל פון זיי זענען בעשעפטיגט אַרום ברויט-עקספּאָרט. אַנגעשטעלטע פון דער מזרח־אייזענבאַהן (פון סאָוועטישען טייל) און הענדלער. עס זענען אויך דאָ געצעהלטע בעלי-מלאכות. אין ציציקאַר איז אויך דאָ אַ יודישע שוהל. אין דער כינעזישער שטאָט ציציקאַר, וועלכע איז דער צענטער פון דער פּראָווינץ און רעזידענץ פון דעם גענעראַל-גובערנאַטאָר געפינען זיך סך-הכל 2–3 יודישע פאַמיליעס.

כאַרבין (יט"א) דאָ האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען אויף רוסיש אַ יאַפּאַנישער בלאַט „כאַרבינסקאַיאַ וורעמיאַ", אין וועלכען עס אַרבייטען רוסישע מאָנאַרכיסטען. די צייטונג האַלט אין איין העצען די בעפעלקערונג געגען כינאַ און בעמיהט זיך צו פערשאַרפען די היציגע אַטמאָספערע. אין אַלגעמיין הערשט אין שטאָט רוה און אָרדנונג. זעהר טרויעריג איז די עקאָנאָמישע לאַגע. אַנ'אומגעהויערע אַרבייטסלאָזיגקייט הערשט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג. די פיל נייאָנגעקומענע יודען פאָהרען אָפּ ווייטער קיין טיענצזין און שאַנכאַי. עס הערשט אַ גרויסע שטילשטאַנד אין מסחר. אויף דער בערזע הערשט אַ פאַניק אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נישט שטאַנדהאַפטיגקייט פון דער אָרטיגער וואַלוטע.

די פערקלענערונג פון דער אימיגראַציע

דר. אַרלאָזאָראָוו וועגען דער בעגרענצונג פון דער צאָהל סערטיפיקאַטען

ירושלים, (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ צונויפגערופען דורך דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אַגענץ, אויף וועלכער ד"ר אַרלאָזאָראָוו איז אַרויסגעטרעטען געגען בעשלוס צו פערקלענערן די יודישע אימיגראַציע-קוואָטע אויף דעם לויפענדען האַלב-יאָהר ביז 350, אַנשטאָט 1720 סערטיפיקאַטען, וואָס זענען געפאָדערט געוואָרען דורך דער יודישער אַגענץ. די עקזעקוטיווע האָט נאָך נישט בעשלאָסען, צי זאָל זי די סערטיפיקאַטען אָננעהמען אָדער אָפּוואַרפען. די רעגירונג האָט ביים פעסטשטעלען די אַרבייטס־מעגליכקייטען נישט בעריקזיכטיגט די בעשעפטיגונג ביי די עפענטליכע רעגירונגס-אַרבייטען. ד"ר אַרלאָזאָראָוו האָט אויך ערקלערט, אַז לויט די געזאַמעלטע אינפאָרמאַציעס איז איצט פערהאַן אַ מעגליכקייט צו בעשעפטיגען אין ארץ-ישראל מינדעסטענס נייע 735 חלוצים.

ד"ר אַרלאָזאָראָוו האָט זיך אויך בעקלאָגט אויף די בענייטע פּרובען פון גרויס-מופתי און אַנדערע מוסולמענישע פיהרער אויפצוהעצען די אַראַבישע עפענטליכע מיינונג דורך אויפרייצען דעם רעליגיעזען פאַנאַטיזם

די 5 בעדואינישע מערדער וועלען אין קורצען געמשפט ווערען

ירושלים (י.ט.א.) די 5 בעדואינער, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעסטיאַלישען מאָרד איבער די יודישע יונגעלייט שטאַהל און זוהר, זענען פאָרמעל אָנגעקלאָגט געוואָרען אין בעגעהן דעם מאָרד און וועלען אין קורצען געשטעלט ווערען פאַר'ן געריכט.

אויב די אַרעסטירטע זענען שולדיג אין מאָרד — שרייבט די אַראַבישע צייטונג „פּאַלעסטין" — בעטען מיר די יודען און אַנדערע צו געדענקען, אַז ביי אַלע פעלקער געפינען זיך מערדער. מיר פעראורטיילען גוואַלדטאַטען און מיר ווילען נישט בעטען צו בעגנאַדיגען די מערדער.

יודיש אין בערדיטשעווער אַנטי-רעליגיעזען מוזיי

מאָסקווע, (י.ט.א.) דער פערוואַלטער פון בערדיטשעווער אַנטי-רעליגיעזען מוזיי, וויטאַמשאַנסקי, אַליין אַ קאָמוניסט, האָט פערבאָטען צו בעצייכנען מיט יודישע אויפשריפטען די עקספּאָנאַטען פון דער יודישער אָפּטיילונג אין בערדיטשעווער אַנטי-רעליגיעזען מוזיי.

אַ סך זעלטענע עקספּאָנאַטען פון דער יודישער אָפּטיילונג, וואָס זענען מיט גרויס מיה ערוואָרבען געוואָרען, וואַלגערן זיך אויפ'ן הויף און ווערען פערדאָרבען.

די יודישע אָפּטיילונג פון מוזיי איז מעהרערע מאָל בעשריבען געוואָרען אין דער סאָוועטישער און אויסלענדישער פּרעסע און ספּעציעלער ליטעראַטור.

אטאמאן סעמיאנאוו און ציגאנקא מאשא

(המשך).

אין אַפּריל 1920 האָב איך זיך אומגעקערט פון אייראָפּאַ דורך אינדיען, קיין שאַנכאַי, און פון שאַנכאַי בין איך געפאָהרען קיין כאַרבין, אויפ'ן וועג האָט זיך אונזער שיף אָפּגעשטעלט אין פּאָרט צזינטאַוו.

אין דער פּאָרט־שטאָט האָט געוואוינט „ציגאַנקאַ מאַשאַ"... איצט האָט זי שוין געשפּילט גאָר אַנ'אַנדער ראָלע, איצט האָט מען איהר גערופען מיט'ן נאָמען: „מאַטושקאַ צאַ־ריצאַ מאַריאַ מיכאַילאָוונאַ"...

ווי אַנ'אַלטער בעקאַנטער, וועמען זי האָט בשעתו געהאָלפען נישט אַנדערש, ווי „פּאַפּאַשאַ", האָב איך געמאַכט אַ פּרוב איהר צו בעזוכען...

די פּראַגע איז געווען נישט אַזאַ פּשוטע און נישט אַזאַ לייכטע, צו דער אַמאָליגער ציגאַנקאַ מאשא איז איצט געווען אַזוי שווער צוצוקומען ווי צו אַנ'אמת'ע קייזערין...

אויף איהר וויזיט־קאַרטע האָב איך אָנגעשריבען עטליכע ווערטער: דערמאָנענדיג איהר אונזער אַלטע בעקאַנטשאַפט אויסדריקענדיג מיין אָנערקענונג פאַר איהרע מעשים טובים, האָב איך ביי איהר געבעטען זי זאָל מיך „בעגליקען" מיט אַנ'אוידיענץ און כדי מיין בקשה זאָל טראָגען אַ מעהר היימישען כאַראַקטער האָב איך צוגעגעבען: דער פּאַפּאַשאַ וויל זעהען זיין אַלטע בעקאַנטע ציגאַנקאַ מאשא אין איהר נייער ראָלע פון — צאַריצאַ מאַריא מיכאַילאָוונאַ".

צעהן מינוט האָט געדויערט פון דעם מאָמענט, ווען אַ כינעזער האָט ביי מיר צוגענומען מיין וויזיט קאַרטע, ביים אַריינגאַנג אין אַ פּרעכטיגער ווילע און איהר „מאַיעסטעט" האָט מיר געגעבען די אוידיענץ.

אַ קאָזאַק האָט מיך אַריינגעפיהרט אין אַ רייך פּערפוצטען סאַלאָן און דאָרטען האָב איך איהר דערזעהען: אין אַ פּרעכטיגען, ווייסען, זיידענעם טואַלעט, וואונדערבאַר פּערקעמטע שוואַרצע האָר, אין וועלכע עס האָבען געפינקעלט ווי פייער גרויסע בריליאַנטען און פּערל, האָט מאַשאַ געמאַכט אַנ'איינדרוק ווי אַ פּרינצעסין פון מעשהלעך פון טויזענד און איין נאַכט...

אין יענער, ביטערער, פינסטערער צייט, נאָך די אַלע שרעקליכע איבערלעבענישען, ווי אַ בעזשענץ, איבערטראַכטענדיג פּערשידענע פּלענער אין פיבעריישען מוח, איז נישט געווען וואוהין צו איילען זיך, מענשען זענען געפאָהרען אָבער קיינער האָט נישט געוואוסט וואו זיך אָפּצושטעלען, — איך בין פערבליבען אין רשות פון מאַשאַ'ן.

יענעם טאָג האָט מיר מאַשאַ מכבד געווען מיט אַ קעניגליכען מאָלצייט. זיבען אַ זייגער אין אָוענד בין איך אַוועק צו זיך אין האָטעל־צימער.

אַז איך בין דעם צווייטען טאָג געקומען אין דער בעשטימטער צייט, האָט מיר מאַשאַ גלייך איינגעלאַדען אין עס־צימער, אויפ'ן טיש איז שוין געשטאַנען גרייט פריהשטיק, און מאַשאַ האָט צו מיר געזאָגט: דו וועסט מיט מיר עסען. עס איז דאָ געריים דעם טיש פאַר צווייען.

מיר האָבען געגעסען און געפיהרט אַ געשפּרעך וועגען פערשידענע ענינים, ביז עס איז געקומען דער פּאַסענדיגער מאָמענט און איך האָב זיך אָנגענומען מיט מוט און געזאָגט: צוליב אַנ'ענין פון לעבען און טויט מוז איך פאָהרען אין ווערכנעאודינסק, דו ווייסט זעהר גוט, וואָס פאַר אַ סכנה עס איז צו לאָזען זיך איצט אין אַזאַ רייזע, די גאַנצע געגענד הינטער בייקאַלישע אייזענבאַהן־וועג, מיט וועלכער איך דאַרף פאָהרען און אויך די שטאָט ווערכנעאודינסק זענען פול בעזעצט מיט פּערברעכערישע חבורה־לייט, עס איז געוויס האָפנונגסלאָז אַרויסצוקומען גאַנץ פון אַזאַ שרעקליכער רייזע, אָבער אַזוי ווי די גאַנצע מחנה איז אונטער דיין ממשלה (אַ חנ'פה), קענסטו מיר העלפען.

מאַשאַ האָט אַ היפּשע צייט געטראַכט און איך האָב בעקומען אַזאַ געלונגענעם ענטפער, פון וועלכען עס איז געקומען אויף מיר אַנ'אויפלעבונג... איך האָב גלייך גענומען מאַכען פּלענער ווי אַזוי איינצואָרדנען די רייזע.

מאַשאַ איז מיר אויף אַזוי פיל צו הילף געקומען, אַז זי האָט מיר געגעבען אַ בעגלייטער, דאָס איז געווען אַ כינעזער, איינער פון איהרע איבערגעגעבענע דינער.

מיין כינעזער האָט מיר אַ סך געהאָלפען אין דעם פּלאַן, און מיר — זעקס מאַן — האָבען געמאַכט די רייזע דורכ'ן מדבר, אויפ'ן 22־טען טאָג זענען מיר געקומען אין קאַלגאַן.

ס'איז געווען העריבסט אין יאָהר 1920.

די אַנטי־באָלשעוויסטישע כוחות האָבען געכאַפּט די מפּלה אויף אַלע פראָנטען. דער לעצטער האָט פערלאָזען זיין באַנדע סעמיאַנאָוו און איז געלאָפען קיין יאַפּאַניע.

אונטער'ן איינדרוק פון באָלשעוויסטישען ערפאָלג האָבען די כינעזישע מיניסטאָרען מבטל געמאַכט די רוסישע קאָנצעסיעס אין שאַנכאַי, טיאַנזין און האַנקאָו פערמאַכט אַלע רוסישע קאָנסולאַטען, כינעזישע בעאַמטע האָבען אָנגעהויבען פּערפאָלגען איבער די רוסישע בירגער, עס איז געוואָרען אַ שווערער לעבען אין שאַנכאַי, איך האָב זיך געקליבען צו מאַכען אַ רייזע איבער אינדיען.

אין דער זעלבער צייט איז אין שאַנכאַי אָנגעקומען „ציגאַנקאַ מאַשאַ".

וועגען איהר רייכטום, וועגען איהר הולטייסטוואָ האָט מען דאָ דערציילט לעגענדעס. ווי אַ פּריי, וואָס ווייס די קונסט ווי אַזוי צו בעווייזען איהר שיינקייט האָט זי געהאַט ערפאָלג. און ווי זי איז נאָר אַנטלאָפען פון סעמיאָנאָוו'ן, האָבען איהר גלייך אַרומגערינגעלט אַ גאַנצע רייהע פערעהרער.

איך האָב געזוכט אַ צופאַל ווי אַזוי איהר צו זעהען פאַר מיין אָפּפאָהרען, כדי צו זאָגען איהר אַ דאַנק פאַר אַלץ, וואָס זי האָט פאַר מיר געטון, דאָס איז מיר נישט געלונגען, מאַשאַ פלעגט זיך אין ערגעץ נישט בעווייזען... ווי איך האָב זיך שפּעטער דערוואוסט, פלעגט מאַשאַ גאַנצע טעג פערברענגען אין שפּיטאָל, נעבען איהר חתן, וואָס האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסטמאָרד און איז געלעגען אין אַנ'ערנסטער לאַגע.

און אָט איז געקומען דער טאָג פון מיין אָפּפאָהר. איך האָב זיך געזעצט אויפ'ן איטאַליענישען שיף „אַפריקאַ" דעם 21 אָקטאָבער, כדי צו פאָהרען ביז סינגאַפּור, און פון דאָרטען אין אַנדערע שטעט פון אינדיע.

גאַנץ אומדערוואַרט האָב איך ווייטער בעגעגענט די „ציגאַנקאַ מאשא"...

אויסער מיר און מאַריאַ מיכאַילאָוונאַ זענען אין ערשטען קלאַס געפאָהרען נאָך פינף רוסישע פּאַסאַזשירען.

צום ערשטען מיטאָג האָט מען אונז, אַלע רוסישע פּאַסאַזשירען אַוועקגעזעצט ביי איין טיש. פערפיהרט אַ געשפּרעך און גלייך האָט אויסגעבראָכען אַ פערדריסליכער אינצידענט; איינער פון די רוסישע פּולקאָווניקעס האָט מיט אַ וואָרט אָנגעריהרט דעם כבוד פון סעמיאָנאָוו'ן.

—מען דאַרף נישט רעדען און אורטיילען אַ מענשען, וועלכען מען קען נישט! — האָט מיט כעס אַ ברום געטון מאַשאַ, אויפגעשטאַנען פון טיש און אַוועק צו זיך אין קאַבינע.

דעם טאָג האָט זי זיך שוין מעהר נישט בעוויזען... עס איז אָנגעקומען דער צווייטער טאָג פון אונזער רייזע, צום ערשטען פריהשטיק איז מאַשאַ נישט געקומען אין סאַלאָן... און דער ים איז געווען אַזוי שיין, שטיל, — אַרום עלף אַ זייגער האָב איך זי דערזעהען אויפ'ן דעק—מאַשאַ איז געזעסען אין אַ רייצענדער פּאָזע און האָט זיך געוויגט. אונטער אַ פּרעכטיג רויטען שירעם, אַ שוואַרץ חנעוודיגע, מיט גרויסע שוואַרצע אויגען, גלייכע ווייסע ציינער, און לאַנגע שוואַרצע האָר — האָט זי מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ רייצענדע געשטאַלט, אַ צויבערליכע בעשעפעניש. נישט אומזיסט האָבען די אַמעריקאַנער און ענגלענדער נישט אַראָפּגעלאָזט פון איהר אַנ'אויג, זי האָט אַלעמען אויפ'ן שיף אַזוי ווי פערכישופט, — איך האָב איהר פון ווייטען בעגריסט, בעת זי האָט מיר אַ וואונק געטון און איך בין צוגעגאַנגען. (סוף מאָרגען).

ער נארט זיין פרוי...!

(א סצענע פון דער קריזיס-צייט)

פון ז. ליבין

די לעצטע טעג בעגעגענען איך איהם אין אַ גרויסען רעסטאָראַן, וואוהין איך קום אָפט אַריין, אַלעמאָל זיצט ער ביי אַ טישעל אין ווינקעל, אַזאַ אומעטיגער, קענטיג, אַז אַ מענשען איז שווער אויפ'ן האַרצען.

ער קען אַזוי אָפּזיצען שטונדען־לאַנג און עס דאַכט זיך, אַז דער מענש זיצט דאָ, ווייל ער האָט נישט וואו אַהינצוטון זיך און ווייל אָט דער רעסטאָראַן איז גראָד אַזאַ אָרט, וואו די גאַרסאָנעם לאָזען אַ מענשען זיצען רוהיג און פאָדערען נישט, מען זאָל געבען צו לייזען,

ווייס איך אָבער, אַז דער מענש האָט אַ היים, אַ ווייב און קינדער, יונגינקע, ליבינקע, איך ווייס, אַז דער מענש האָט אַזוי ליב זיין היים, זיין ווייב און קינדער, זיין אייגען ווינקעלע און איך פלעג טראַכטן:

„וואָס איז מיט דעם מענשען, וואָס ער זיצט דאָ אָפּ שטונדען און שטונד'ען?

און ער זיצט דאָ אַזוי, קענטיג אָהן אַ צוועק, אָהן אַ טעם.

האָב איך איינמאָל געפרעגט:

— זאָגט מיר, געזונד זאָלט איהר זיין, פאַר וואָס זיצט איהר אָפּ שטונדען לאַנג אין רעסטאָראַן אָהן אַ שטאָך אַרבייט?

ענטפערט ער מיט אַזאַ ביטערען, טרויעריגען שמייכעל:

— איך נאַר מיין ווייב.

— וואָס הייסט?

און ער דערצעהלט מיר:

— קראַנק איז זי מיר, מיין אָרימע ווייבעלע דאָקטוירים זאָגען, אַז ס'איז דאָס האַרץ. טאָר מען איהר אויף דאָס מינדסטע נישט אויפרעגען, מען טאָר איהר נישט ערגערען, ס'איז פּשוט אַ לעבענס סכנה. איך האָב מיין פּאָסטען פערלוירען, ווייס זי נישט פון אונזער גרויסען אומגליק. שוין באַלד אַ וואָך, ווי איך אַרבייט נישט. זי ווייסט נישט, זי דאַרף נישט וויסען, עס איז אַ סכנה פאַר איהר לעבען. געה איך אַוועק יעדען אינדערפריה כלומרשט צו דער אַרבייט, זי ווייס פון גאַרנישט, זי גיט מיר מיין פריהשטיק מיט זיך אַזוי ווי אַלעמאָל, שלעפּ איך זיך אַרום אַ טאָג, דעם פריהשטיק עס איך אויף איבערוויסען, ערגיץ וואו אין אַ ווינקעל. און ווען איך געה זיך אַזוי פיל אָן, אַז די פיס ברעכען זיך מיר שוין אונטער, קום איך אַהער, פערקלייב זיך אין אַ ווינקעל און זיץ אין געהאַקטע וואונדען, און ווען עס קומט די שעה, ווען איך פלעג פון פאַבריק אַרויסגעהן, לויף איך אַ היים.

איך האָב איהם געוואָלט פרעגען:

— ווי לאַנג וועט איהר אַזוי קענען „נאַרען" אייער פרוי?

אָבער ווען איך האָב אָנגעקוקט דעם מענשען, געזעהען זיין שווער און אַזוי האָפנונגסלאָז פערוואָלקענטען געזיכט, האָט מיר אויסגעפעהלט מוט איהם דאָס צו פרעגען, און איך האָב געשוויגען.

גרויסע שרפה אין האמבורגער האפען

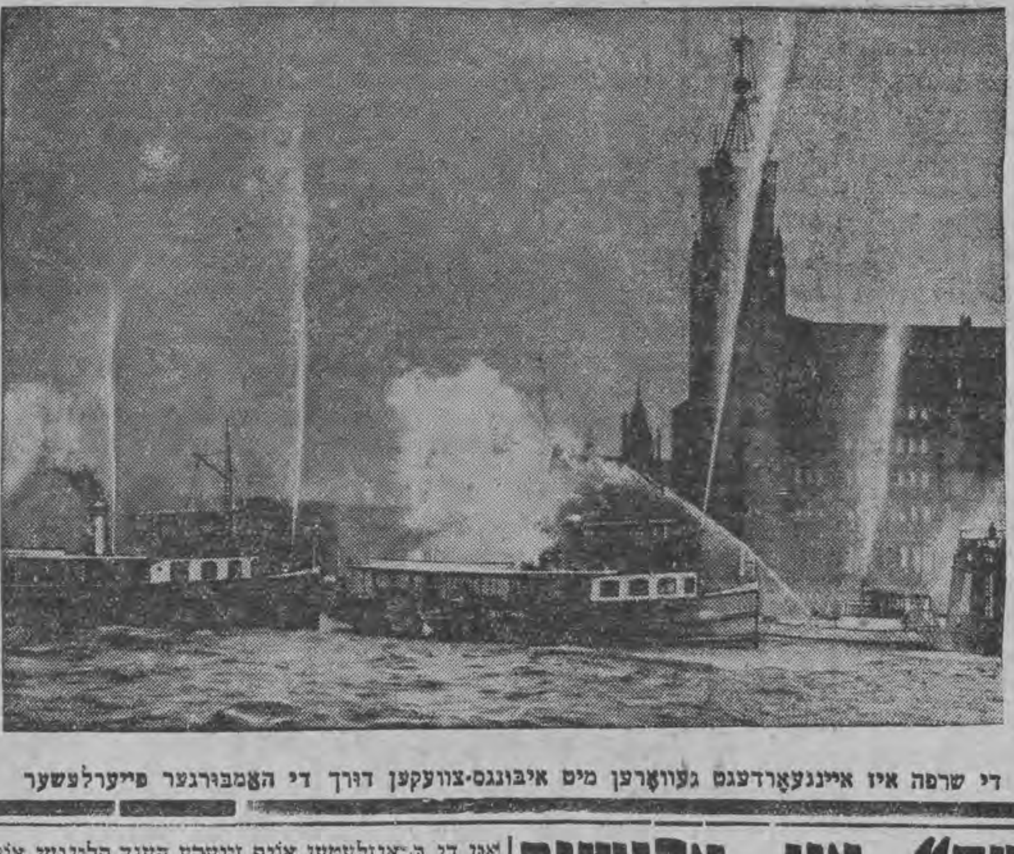

די שרפה איז איינגעאָרדענט געוואָרען מיט איבונגס-צוועקען דורך די האַמבורגער פייערלעשער

די „געשעפט-מיידעלך" אין אלזשיר

(רייזע-איינדרוקען)

אַ מאָרגעס בעגלייטער האָט מיר גאָט צוגעשיקט אויף מיינע וואַנדערונגען איבער די אַראַבישע קוואַרטאַלען פון אַלזשיר, און נאָך מאָדנער ווי ער אַליין, איז געווען דער אופן ווי אַזוי אונזער נייע בעקאַנטשאַפט איז געשלאָסען געוואָרען.

איינגאַנצען איז ער אַלט געווען 17 יאָהר, באָרוועס, אָפּגעריסען, מיט אַ שמאַטע אַנשטאָט אַ היטעל אויפ'ן קאָפּ, און פון דער שמאַטע קוקט אַרויס אַ שוואַרץ אויסגעמאָרעט פּנימ'ל ווי ביי אַ קענד, וואָס זויגט נישט קיין ברוסט נאָר אויסגעלייזדיגטע פּענכערס. אויגען האָט דאָס בחור'ל ביסטערע, קלוגע ווי ביי אַ ממזר. ר'האָט מיך אָפּגעשטעלט פערלויפּענדיג מיר דעם וועג און אַ פרעג געטון אין ענגליש:

דו ווילסט פּאָסטקאַרטלעך מיט שיינע בילדער?

און נאָך איידער איך האָב בעוויזען צו ענטפערן אויף יאָ אָדער ניין, האָט ער צענומען אַ פּעקעל קאַרטלעך און זיי מיר אונטערגעטראָגען.

דאָס זענען געווען נישט גלאַט אַנזיכט־קאַרטלעך, נאָר פון אַ געוויסען מין.

— ניין, איך וויל זיי נישט! — האָב איך אָפּגעשניטען קורץ און שאַרף.

דאָס בחור'ל פאַלט אָבער ביי זיך נישט אַרונטער, וואָרום ער האָט טאַקע באַלד ביי מיר אַ פרעג געטון:

— ווילסטו אפשר אַ פראַנצויזישע געשעפט־מיידעל?

— אפשר, ווילסטו אַ שפּאַנישע „געשעפט־מיידעל"? איך קען אַנ'איטאַליענישע, עס זענען פאַראַן אַראַבישע „געשעפט־מיידלעך".

מיר איז ענדליך קלאָר געוואָרען וואָס אָט דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמערסאַנט מיינט מיט „געשעפט־מיידלעך" און איך האָב אַ זאָג געטון:

— איך וויל נישט קיין מיידעל, כ'ב שטייסט! ווי איך זעה, איז מען אין אַלזשיר קלאָר און אויפריכטיג: די פרייליכע מיידלעך הייסען „געשעפט מיידלעך" און די פרייליכע הייזער — געשעפט־הייזער".

— ווייסט מיר ווייזען אַלזשיר?

— געוויס! — רופט ער אויס אַ דערפרייטער,

— איך קען אַלזשיר בעסער פון בעסטער פיהרער—איך וועל דיך פיהרען אין אַזעלכע ערטער, אין וועלכע קיין וועג־ווייזער וועט דיך נישט פיהרען... מיר לאָזען זיך געהן.

— און איצט געה איך דיר ווייזען אַנ'אינטערעסאַנט אָרט — רופט זיך אָן מיין פיהרער, — מיר זענען אין דער גאַס וואו עס געפינען זיך די „געשעפט־מיידלעך".

די „געשעפט־מיידלעך" זענען אַלע אויסגעזעצט ביי די טיהרען פון זייערע „געשעפט־הייזער": דורך די פאַרביגע פאָרהאַנגען, וואָס פלאַטערען אין דער לופט שוואַרצען זיך פינסטערע קעמערלעך, און אַלע נאַציעס פון דער וועלט זענען דאָ פערטרעטען צווישען די „געשעפט־מיידלעך": אַראַבקעס, יונגע, האַלב־נאַקעטע שטעלען אויס די פול־ברוסטיגע, שלאַנקע לייבער אַנטקעגען די קאַרגע זונען־ שטראַהלען, שפּאַניערקעס מיט קאַליר־ענדיגע שאַלען איבערגעוואָרפען אויף די נאַקעטע אַקסלען, פראַנצויזקעס מיט פערקאַמטע פריזורען, אָנגעפּאַ־בטע, מיט סיגאַרעטלעך אין די בלוט־רויטע ליפּען לאַשטשען זיך פויל אויף די בענק אין דירע, דורכזיכטיגע נאַכט־העמדער, סענגאַלעסקעס בלישצען מיט זייער שוואַרץ־גלאַנציגער נאַקעטקייט ווי זיי וואָלטען זייערע פיין געשביצט לייבער מיט שוהוואַקס געפּוצט, זייערע פעכיג געקרויזטע האָר מיט רויטע סטענגעס אַרומגענומען און די באַנזולעטען אויף זייערע הענד קלינגען אויף ווי גלעקלעך ביי יעדער בעוועגונג. די גאַנצע גאַס אַזוי, ביי יעדער טיר אַנטבלויזטע פרויען־נאַקעטקייט .און מיט דעם שאַרפען פערשיכורנדיגען ריח פון צעהיצטען און פערפומירטען פרויען־לייב איז די לופט פון געסעל איינגעהילט. אַראַבער גייען פערביי אַנדערע געהען אַרויס פון די שוואַרצע קעמערלעך, פערשווינדען אונטער די פאָרהענגלעך, די „געשעפט־מיידלעך" לאָזען רוהיג דעם פערבייגעהער. זיי לאַדען איהם איין מיט די אויגען ,מיט אויפציטערענדיגע קערפער־בעוועגונגען, אַמאָל מיט אַ שטילען צו־רוף ,וואָס זיי וואַרפען אין דער לופטען, ווייל ער נישט אַריינגעהען, מאַכט זיי אויך נישט אויס זיי ווייסען, אַז אויב נישט דער, וועט אַנ'אַנדערער קומען ..

פון אַנ'אָפענער טיר טראָגט זיך מוזיק, אַ פייקעל רוישט, אַ פייפעל פערגייט זיך, עטליכע אַראַבער שטעהען און הערען זיך איין.

— ווילסט אַריינגעהן אינעווייניג? — פרעגט ביי מיר מיין פיהרער — מיר קאָנען דאָרטען זיך אָפּרוהען אַביסעל, טרינקען ביער און זעהר ווי די מיידלעך טאַנצען.. .

געהען מיר אַריין אינעווייניג. עס נעהמט מיר אַ פּאָר מינוט איידער מיינע אויגען געוואוינען זיך צו צו דער פינסטערניש, וואָס הילט איין דאָס קעמערעל. מיין פיהרער איז אַ פּנים דאָרט אַ היימישער מענש, די יונגע אַראַבקע, וואָס געהט אום מיט אַ טאַץ שמייכעלט צו איהם, ווי צו אַנ'אַלטען בעקאַנטען, ער זאָגט איהר עפּעס אין אַראַביש זי ברענגט צוויי פלעשער ביער און גלעזער, געהט נאָהענט צו מיר, גיט מיר אַ גלעט, טוליעט זיך צו מיר מיט איהר פולען וואַרימען קערפער און קוקט מיר אַריין אין די אויגען.

דערנאָך גיט זי אַ מאַך צו די מוזיקאַנטען וואָס זיצען אויף אַ לאַנגער באַנק אַנ'עלטערער אַראַבער גיט אַ ריהר מיט'ן סמיק אויף אַנ'אינסטרומענטגען פידעל, אַ יונגערער לייגט צו אַ פייפעל צום מויל, אַ יונגעל שלאָגט אויף דאָס בייכיגע געפּאַ־בטע פייקעל ,וואָס ער האַלט אויף דער קני, דאָס קעמערל ווערט פול מיט ווילד־רוישענדיגע ,פערטויבענדיגע טענער, דאָס מיידעל גיט זיך אַ ריס און צעטאַנצעט זיך, זי טאַנצט שטענדיג אויף איין אָרט, און בלויז מיט דעם אונטערשטען טייל פון איהר קערפער, די מוזיק ווערט קאָכיגער, צעבראַיזט זיך ווי אַ שטורעם, וואָס וועט אָט, אָט די ווענט פון קעמערעל צעוואַרפען און אויך דער טאַנץ פון דער אַראַבקע צעבראַיזט זיך, איהר קערפער צעצאַפּעלט זיך ווי אין קאָנוואולסיעס, אַנ'אַראַבער גיט אַשליידער מיט אַ מעסער, זי כאַפּט עס אויף מיט די ציין, נישט רירענדיג זיך פון אָרט און טאַנצט ווייטער פלי־צענדיג מיט'ן שאַרפען מעסער־קלינג.

איך בעצאָהל פאַר דעם געטראַנק, דערלאַנג עטליכע פראַנק דער מיידעל און מיר זענען ווידער אויף דער גאַס.

אין דעם „שמידען געסעל" זיצען אַראַבער און האַמערן אויס אויף קליינע קאָוואַדלעס רינגען, בראַנזולעטען, קייטען, דער האַמער־קלאַנג פיהלט אָן דאָס גאַנצע געסעל, פון די יובעלירען קרעמלעך קוקען אַרויס ציהרונג אַלערליי. ביי די פענסטער שטעהען אַראַבקעס און בעטראַכטען די ציהרונג. עס דערהערט זיך מיטאַמאָל אַ געשריי. אַראַבער לאָזען זיך לויפען פון אַלע זייטען, עטליכע טראָגען שטעקענס אין די הענד, אַ פערבלוטיגטער אַראַבער רייסט זיך אַרויס פון אַ געסעל. זיך־שראָקענע פּנימער קוקען אַרויס פון לעבער, אַ האַלב־נאַקעטע פרוי בעוויזט זיך, כאַפּט אויף מיר אַ קוק, נעהמט מאַכען צו מיר מיט די הענד און שרייען: מאָסיע, מאָסיע!

איך דערפיהל, זיך מיט אַמאָל אומהיימליך צווישען דעם דאָזיגען טומעל און געוואַלד. די אַראַבער מיט זייערע שטעקנס זאָגען נישט אָן קיין גוטס און וואָס וויל די האַלב נאַקעטע פרוי?

מיין פיהרער בערוהיגט מיך אָבער, „ס'איז גאָרנישט — זאָגט ער — אַ געשלעג, די פרוי? — זי וואַרנט מיך, אַז איך זאָל זיין פאָרזיכטיג, נישטאָ אָבער וואָס מורא צו האָבען, ער ווייס בעסער.

מ. דאנצעס.

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

צו דער פראגע טאר מען נישט בלייבען גלייכגילטיג

די פערשידענע צענטראלעס פיהרען איצט א־דורך א זאמלונג פון סטאטיסטישע ידיעות וועגען דעם, ווי ס'זעהט אויס די פערהעלטעניש פון די אדורכגעפיהרטע עקזאמענס פון מייסטערס געזעלען און אפמאכען מיט די לערן־יונגלעך.

אייגענטליך וואלט מען נאר געקענט בעגריסען די איניציאטיוו פון אזא ארבייט, וועלכע וועט ברענגען פיל נוצען פאר דער געשיכטע פון דער האנדווערקעריי און פאר איהר צוקונפט. פאר די יודישע האנדווערקער איז אבער די דאזיגע ארבייט פערבונדען מיט מעהר ערנסטען פראבלעם פאר דער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה בכלל.

מיר האבען שוין איינמאל אויף דעם דאזיגען ארט אנגעוויזען, אז ס'ווערט געטון א הימעל־שרייענדער אומזין דערמיט, וואס די יודישע ארבייטער פיהרען נישט אדורך די געזעלען־עקזאמענס („טשעלאדניטשי") אויף די הנחה־בעדינגונגען, וואס ווערען איצט אנגעווענדעט שוין נאך א גרעסערע עוולה איז, וואס די האנדווערקער שליסען נישט קיין אפמאכען מיט די לערן־יונגלעך, לויט די פארשריפטען און רעגיסטרירען זיי נישט אין די האנדווערקער־קאמערן. פון דער דאזיגער גלייכגילטיגקייט אדער בכיוון'דיגע פערנאכלעסיגונג קען זיין דער רעזולטאט, אז דאס האנדווערקעריי, די מלאכה וועט איינגאנצען אין פערלויף פון 2 צעהנדליג יאהר ארויס פון יודישע הענד.

מ'דארף זיך נישט אליין אפנארען, דאס צעכען־געזעץ וועט מיט אדער אהן נאוועליזאציע אונבעדינגט איינגעפיהרט ווערען אין דער גאנצער בריים. צום האנדווערק וועלען האבען א צוטריט איינציג אליין נאר די, וועלכע וועלען זיך קוואליפיצירען לויט די פארשריפטען פון אינדוסטרי געזעץ, פאפולערער גערעדט הייסט דאס, אז מייסטערס וועלען נאר קענען ווערען די געזעלען, וועלכע וועלען האבען אדורכגעמאכט געזעלען־עקזאמענס, געזעלען וועלען קענען נאר ווערען די, וועלכע זענען געווען לערן־יונגלעך, רעגיסטרירטע אין דער האנדווערקער־קאמער, און וועלכע האבען געהאט פארשריפטליכע אפמאכען מיט זייערע בעלי־בתים.

אויב דער ענין ווערט צווישען די יודישע האנדווערקער, איצט אויף דעם אופן אזוי באגאטעליזירט וועט עס זיך שפעטער זעהר שארף אנרופען אויף די יודישע מאסען (אפשר טראכטען איצט די האנדווערקער, אז די פראצעדור מיט די לערן־יונגלעך איז פאר זיי אביסעל צו שווער, אז זיי קענען אויסקומען אהן דעם און פאר זיי פערזענליך וועט דאס נישט זיין קיין רעה, ווי איז אבער אביסעל פעראנטווארטליכקייט? ווי איז אחריות פאר דער צוקונפט פון דער יודישער מלאכה? פאר דעם פאך, וואס מען בעטרייבט אליין.

א בעזונדער קאפיטל אין דער הינזיכט געהער די יודישע פראפעסיאנעלע ארבייטער־פעראיינען, מ'קען דאך נישט גלויבען, אז אין די דערמאהנטע פראפעסיאנעלע פעראיינען איז פארהאן א פרינציפיעלע שטעלונג נישט צו לאזען זייערע מיטגלידער אדורכמאכען די געזעלען־עקזאמענס, אפשר זענען זיי נישט פעראינטערעסירט דערין צו שטיצען דעם ארבייטער, אז ער זאל ווערען א מייסטער, אבער די גלייכגילטיגקייט אין דעם ענין איז נישט מוחל צו זיין. צוליב דער דאזיגער נישט־פעראינטערעסירטקייט קען מען נישט און מען דארף נישט צוהעלפען דערצו, אז ס'זאל אונטערגעהען גאנצע יודישע פאכען, אז פון די דאזיגע פאכען זאל מען זיך אליין אפזאגען.

מיר מוזען דאך, ווי מיר זאלען נישט קריטיקירען און אנווייזען אויף חסרונות — באקומען די עקזיסטירענדע געזעצען, דעריבער איז שוין די העכסטע צייט א טראכט צו טון, אז ס'זאלען זיין דער געהעריגער צופלוס פון יודישע האנדווערקער, וועלכע זאלען שפעטער האבען דאס רעכט צו בעטרייבען זייערע מלאכה.

צו דער דאזיגער פראגע טאר מען מעהר נישט בלייבען גלייכגילטיג.

י. ד.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

וועגען בעצאהלען פאר פאטענטען אין 2 ראטעס

די צענטראלעס פון די האנדווערקער־פערבאנדען און סוחרים־פעראיינען האבען זיך געווענדעט צום פינאנץ־מיניסטעריום אז מען זאל הייאהר קענען בעצאהלען פאר די פאטענטען אין צוויי ראטעס, איין העלפט ביז'ן 1 סטיטשען און די צווייטע העלפט ביז'ן 15 מערץ 1932. די צענטראלעס מאטיווירען דעם דאזיגען פערלאנג דערמיט, וואס דער געלד־מאנגעל ביי די סוחרים און האנדווערקער איז אזוי געוואלדיג גרויס, אז עס איז פשוט אונמעגליך ארויסצונעהמען מיט איינמאל אזא אנגעזעהענע סומע. אויב מען זאל מוזען מיט איינמאל בעצאהלען דעם פאטענט, וועלען פיל סוחרים אויף א צייט בלייבען אהן געלד־מיטלען צו פיהרען דאס געשעפט דער אבצאהל פאר'ן פאטענט. איז א אפצאהל אויף א גאנץ יאהר און דאס בעצאהלען איהם מיט איינמאל פאראויס, איז זעהר שווער אין דער איצטיגער צייט.

שטרענגע עקזעקוציע ביים איינמאהנען די סאציאלע אפצאהלונגען

אלע האנדעלס־קאמערן אין פוילען האבען געהאט א צוזאמענפאהר אין ווארשא, מען האט ספעציעל בעהאנדעלט די פראגע, וועגען די שטרענגע עקזעקוציעס ביים אויפמאהנען די סאציאלע אפצאהלונגען, ווי קראנקען־קאסע, אסעקוראציע פאר אנגעשטעלטע א. ד. ג.

די האנדעלס קאמערן פערלאנגען, אז מען זאל פראלאנגירען די שולדיגע סומעס און מען זאל זיי קענען אויסצאהלען אין קליינע ראטעס אין משך פון א לאנגע צייט.

דאס נייע געזעץ פון אומזאץ־שטייער

פון זיכערע קוועלען דערוויסען מיר זיך, אז דאס נייע געזעץ, וועגען אומזאץ־שטייער וועט אין 2 וואכען ארום בעהאנדעלט ווערען אין סיים אין דער לעצטער לעזונג. אין די נאהנטסטע טעג וועט דער געזעץ־פראיעקט נאך בעהאנדעלט ווערען אין די ווירטשאפטליכע ספערען.

די ארבייט מיט'ן פערפעסטיגען דעם נייעם געזעץ, וועגען נאוועליזירען דעם אומזאץ־שטייער ווערט געמאכט זעהר איילענדיג. ווייל מען וויל דורכאויס, אז פון 1 יאנואר 1932 זאל דאס נייע געזעץ ווערען איינגעפיהרט אין לעבען.

פאר א גרויסע טייל צאהלער וועט די נאוועליזאציע ברענגען גרעסערע שטייערען, פאר דער גרעסטער מיה ברענגט דאס נישט קיין ערלייכטערונגען, פאר א קליינער טייל ברענגט דאס יא א ערלייכטערונג.

פאר אויסקויפען פאטענטען נאכ'ן טערמין דארף מען נישט צאהלען קיין צינזען

דאס פינאנץ מיניסטעריום האט פונאנדערגעשיקט א צירקולאר, אז פאר אויסקויפען פאטענטען נאכ'ן טערמין, דארף מען נישט נעהמען קיין צינזען. ביז איצט פלעגט מען נעהמען 2 פראצענט שטראף, אויב מ'האט אויסגעקויפט א פאטענט נאכ'ן 14־טען יאנואר. אלע שטייער־אמטען האבען אזוי געהאנדעלט, מיינענדיג, אז מען דארף נעהמען א שטראף פון 2 פראצענט פון פאטענט, אזוי ווי מען נעהמט פאר פערשפעטיגען מיט צאהלען אנדערע שטייערן. דאס פינאנץ־מיניסטעריום קלערט אויף, אז דאס פערשפעטיגען דאס אויסקויפען האנדעלס־פאטענטען דארף מען נישט טראקטירען אויף אזא אופן, ווייל דאס געזעץ זעהט פאר אנדערע שטראפען פאר האנדלען אהן א פאטענט.

צוזאמענפאהר פון די רעסטאראטארען

צוליב דעם, וואס די לאגע אין רעסטאראטארען־פאך ווערט צוליב דער קאנצעסיע־פראגע אין דער פראגע פון געהיימען פערקויף פון געטראנקען אלץ ערגער, איז בעשלאסען געווארען אויפ'ן 26 און 27 נאוועמבער א צוזאמענפאהר פון רעסטאראטארען. דער צוזאמענפאהר וועט זיך בעשעפטיגען מיט די אקטועלע פראגען פון געהיימען בראנפען־פערקויף און דער ליקווידאציע פון קאנצעסיעס. ס'ווערט אויך פאראויסגעזעהען א דעלעגאציע צום פינאנץ־מיניסטעריום. מ'ריכט זיך, אז צום צוזאמענפאהר וועלען קומען פארשטעהער פון גאנצען לאנד.

סינדיקאט און מאנאפאל פון הערינג־סוחרים

אין די קרייזען פון די הערינג־אימפארטערען ווערט איצט בעטראכט א פראיעקט צו שאפען א סינדיקאט פון הערינג־סוחרים, וועלכער זאל זיך שטיצען אויף די יסודות פון א מאנאפאל. אזוי ארום וועלען די סוחרים געניסען פון אנ'איינהייטליכקייט אין דער האנדעלס־פאליטיק פאר אויסלאנד און סטאביליזירען די בעדינגונגען אין אינערליכען האנדעל.

באנק־פאלסקי נעהמט אן אומזאץ־שטייער

די לאדזשער אפטיילונג פון „באנק־פאלסקי" נעהמט אן איינצאהלונגען אויפ'ן חשבון פון אומזאץ־שטייער, די באנק גיט ארויס קוויטירונגען אויב'ן דערמאנטען שטייער, זי מאכט אבער נישט קיין אפרעכנונגען מיט די צאהלער.

וויכטיגע הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען

לאדזשער פינאנץ־קאמער שוין בעקומען די פעראדנונג

(2) די לאדזשער פינאנץ־קאמער האט בעקומען פון מיניסטעריום די פולמאכט אנצעווענדען לויט איינזעהען א רייה הנחות ביים אויסקויפען פאטענטען אויפ'ן יאהר 1932.

לויט די דאזיגע הנחות איז די קאמער בעפולמעכטיגט צו ערלויבען אויסצוקויפען א פאטענט פון דריטער קאטעגאריע, אנשטאט צווייטער און פון פירטער אנשטאט דריטער, בתנאי, אז די ביכער וועגען דעם וועלען אפגעגעבען ווערען שפעטסטענס ביז'ן 31 דעצעמבער ד. י. און, אז די מאכט וועט איינזעהען, אז דאס אויסקויפען א פאטענט פון העכערער קאטעגאריע בעדראהט די אונטערנעהמונג, אז די הכנסה פון 1930 האט פאר דער צווייטער קאטעגאריע בעטראפען 30 טויזענד זלאטים און פאר דער דריטער 10 טויזענד זל.

גאסטראנאמישע אונטערנעהמונגען וועלען קענען אויסקויפען פאטענטען פון דריטער קאטעגאריע אנשטאט צווייטער, אויב דער אומזאץ האט נישט בעטראפען מעהר ווי 15 טויזענד זל.

ענדליך וועלען קענען איינגאנצען בעפרייט ווערען פון אויסקויפען פאטענטען פון 4 קאטעגאריע פערארימטע צאהלער, וועמענס אומזאץ האט נישט בעטראפען מעהר ווי 2000 זלאטים.

זאלץ, נאפט, צוקער, קוילען און טראמוואי־בילעטען

דארפען ביליגער ווערען אזוי גוט ווי אנדערע לעבענס־מיטלען

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען אויף שענקעוויטש 9 פארגעקומען א פערזאמלונג פון פאבריקס דעלעגאטען פון אלע ארגאניזאציעס, וואס געהען אריין אין בעשטאנד פון פערבאנד פון פעראיינען (פראקעס).

ס'זענען ארומגערעדט געווארען א רייה אקטועלע פראגען, אין דער דיסקוסיע איז אנגעוויזען געווארען, אז די פרייזען פון לעבענסמיטעל זענען געפאלען און אין דערזעלבער פערהעלטניש זענען רעדוצירט געווארען די ארבייטער־לוינען. דאגעגען אנדערע ארטיקלען ווי נאפט, זאלץ, צוקער קוילען און די קאסטען פון באהן און טראמוואי־בילעטען זענען נישט ביליגער געווארען. דער דאזיגער צושטאנד בעשווערט שטארק דעם בודזשעט פון אנ'ארבייטער־פאמיליע.

צום סוף איז בעשטימט געווארען א ספעציעלע דעלעגאציע, וועלכע וועט זיין ביים פינאנץ־מיניסטער און אינערן־מיניסטער, וועלכע וועט אינפארמירען וועגען דעם דאזיגען ענין.

וואו איז דער אויסוועג?

מיט דער פראגע בעשעפטיגען זיך איצט די בערימטסטע עקאנאמיסטען פון דער וועלט, וועלכע קומען אפטמאל צו געגענגעזעצליכע אויספיהרונגען. פראפ. קאססעל צב"ש זאגט, זיך ארויס פארן העכערן די פרייזען פון די סחורות און פערקלענערן דעם ווערט פון געלד. בכדי צו בעקומען נייע געלד־מיטלען עצה'ט דער בעקאנטער שוועדישער עקאנאמיסט אויסצושרייבען עפענטליכע הלוואות — און אויסצוקויפען דורך די עמיסיע־בענק די התחייבות'ן מצד דער רעגירונג. מיט אנדערע ווערטער הייסט עס, אז פראפ. קאססעל פראפאגירט איינצופיהרען אין אלוועלטליכען מאסשטאב די אינפלאציע.

פאראויסזעהענדיג, אז ער וועט זיך טרעפען מיט אזא פארוואורף, פערטיידיגט זיך פראפ. קאססעל בזה הלשון: „העכער 10 יאהר האב איך געקעמפט געגען דער אינפלאציע און היינט נאך אזוי פיל ערפאהרונגען, האלט איך, אז עס איז שווער צו בעשולדיגען די לייכטזיניגקייט, אדער אין נישט דערשאצען די געפאהרען אין דער ריכטונג. אינפלאציע איז [illegible] שעדליכע דערשיינונג. די דעפלאציע איז אבער אויך נישט וועניגער שעדליך. אנהויבענדיג פון יאהר 1929 מאכט די וועלט־ווירטשאפט דורך א פראצעס פון א געוואלדיגער דעפלאציע און די פרייזען זענען פאר דער צייט געפאלען מיט 25—30 פראצענט. דאס מוז ווי אמשנעלסטען ווערען געענדערט. בכדי איינצושטעלען א גלייכגעוויכט נישט ארויסרופענדיג גלייכצייטיג קיין טיפע ווירטשאפטליכע און סאציאלע דערשיטערונגען דארף מען די הורט־פרייזען העכערען כמעט ביז דער הויך פון די דעטייל־פרייזען. צו מיר וועלען דעם פראצעס אנרופען אינפלאציע, צי אנדערש איז גאנץ גלייכגילטיג. וויכטיג איז דאגעגען דער פאקט, אז די וועלט־מאשין זאל אריינגעפיהרט ווערען אין בעוועגונג, אז די לאנדווירטשאפט. די אינדוסטרי און דער האנדעל צוזאמען מיט'ן ארבייטער־מארק זאלען געפינען א ריכטיג פעלד פאר זייער פראדוקציאנס־ווערטען.

עס איז גאנץ פערשטענדליך, אז די אנשטרענגונגען אין דער ריכטונג צו פערגרעסערן די קויף קראפט פון די בירגער קאנען נישט ווערען מעהר פערברייטערט ווי ס'פאדערט דאס דער נויטיגער בעדירפעניש. עס עקזיסטירט אבער נישט די געפאהר, אז די גרעניץ וועט ווערען איבערגעטריבען. די קרעפטען אויף דעם צוועק מצד די עמיסיע־בענק דארפען נישט איבערשטייגען די סומעס, וועלכע זענען נויטיג צו דעקען די בודזשעט־דעפיציטען".

פראפ. קאססעל ווייזט אגב אן אויף דער נויטווענדיגקייט צו קאארדינירען די אקציע מצד די צענטראלע בענק פון אלע לענדער, פון וועלכע די אנפיהרערשאפט דארף זיך געפינען אין די הענד פון אמעריקע און פראנקרייך, אלס די, וועלכע בעזיצען די גרעסטע גאלד־רעזערוען אויף דער וועלט.

אנדערע אנגעזעהענע עקאנאמיסטען ווי קיינס און האהן שרייבען אונטער די נויטווענדיגקייט אנטקעגענצושטעלען דער קאטאסטראפאלער פרייזען־ירידה דאס פערגרעסערן און פערביליגערען די קרעדיטען. אנ'אנדערע גרופע טעארעטיקער צו וועלכע עס געהערען אנדערסאן און פ. מיסעס זעהט דעם סקוואל פון אלעם שלעכטס אין די נישט גענוג ליבעראלע בעדינגונגען פון אינטערנאציאנאלען האנדעל. זיי זאגען זיך ארויס פאר אונטערברענגען די צאהל־בעגרענצונגען און געגען דעם קינסטליכען אונטערהאלטען דעם צינזפוס. אט די צוויי עלעמענטען שטערען די ענטוויקלונג פון וועלט־האנדעל און פערורזאכען א קאטאסטראפאלע פרייזען־ירידה נישט נאר פון רויה־שטאפען נאר אויך פון אינדוסטרי־ארטיקלען. אלס אומבעדינגטער בעדינג טרעט אבער ארויס די זארג וועגען דער סטאביליקייט פון דער וואלוטע. נאך אנדערע עקאנאמיסטען ווייזען אן אויף דער נויטיגקייט אנצוהויבען א באלדיגע קרעדיט־אקציע אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב און אלס מקור פון די קרעדיטען בעטראכטען זיי די עמיסיע־בענק.

אין די לעצטע צייטען ווערט אלץ מארנער דער לאזונג פון א פלאנמעסיגער ווירטשאפט. שוין נישט רעדענדיג וועגען סאוויעט־רוסלאנד און איטאליען, איז כדאי אנצוווייזען, אז די אידעע בירגערט זיך איין וואס אמאל מעהר אין די קאפיטאליסטישע לענדער. לעצטענס האט די נידערלענדער האנדעלס־קאמער צושיקט אנקעטע־בויגענס צו אלע האנדעלס־קאמערן אין די פעראייניגטע שטאטען בנוגע דער פראגע פון רעגולירען אויף א צוואנגס־אופן דאס ווירטשאפטליכע לעבען. עס איז גאנץ מערקווירדיג פאר די דארטיגע בעציהונגען, אז די גרעסטע טייל פון די אמעריקאנער האנדעלס־קאמערן האט זיך ארויסגעזאגט פאר קאנטראלירען די פראדוקציע און דעם אנבאט דורך דעם נאציאנאלען ווירטשאפטליכען ראט, וועלכע איז די העכסטע ווירטשאפטליכע אינסטאנץ. אין די נאהענטסטע טעג זאל פארקומען [illegible] זיצונג פון נאציאנאלען ווירטשאפטליכען ראט, אויף וועלכען די פראגע וועט גרינדליך בעטראכט ווערען און עס וועלען ווערען אויסגעפארשט די אופנים דורך וועלכע דער צוואנג זאל ווערען איינגעפיהרט.

גאנץ כאראקטעריסטיש פאר די הערשענדע טענדענצען איז דער לעצטער פערעפענטליכטער צעהן־יאהריגער ווירטשאפטליכער פלאן אין כינע. אין די אלע אנגעגעבענע פלאנען האנדעלט זיך וועגען איינשטעלען הארמאנישע בעציהונגען צווישען די בעזונדערע עלעמענטען אין דער ווירטשאפט וועלכע זאל זיך שטיצען אויף א גענוי און פון פאראויס בעארבייטען פלאן. צו דעם זעלבען צוועק שטרעבען די קארטעלען, וועלכע שטעלען זיך פארן וויכטיגסטען צוועק צו רעגולירען די פראדוקציע און צוצופאסען זי צו די פערברויכס־מעגליכקייטען. דער קאמף מיט ארבייטסלאזיגקייט און די אינטערנאציאנאלע אקציעס אויפ'ן געביט פון דער ווירטשאפט.

מיט די פראבלעמען פון בעקעמפען דעם קריזיס בעשעפטיגען זיך אויך פראקטיקער. אזוי צ. ב. ש. טרעט ארויס אויף די שפאלטען פון דער „נייער פרייע פרעסע" דער דירעקטאר פון דער בעלגישער מלוכה באנק עמיל פראנקי. אנווייזענדיג, אז בכדי צו לינדערען דעם קריזיס מוז די ווירטשאפטליכע פאליטיק שטרעבען ביליגער צו מאכען דאס געלד, צו פערגרעסערן דעם עקספארט און איינצופיהרען די גרעסטע אפשפארונגען אין די עפענטליכע פינאנצען.

מ. גאלדשטיין.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 24 יד כסלו תרצ"ב

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.38

סאניטארע רעוויזיעס אין יאט-קעס און ווארשט-געשעפטען

(מ) פון 7 נאוועמבער ה. י. איז אריינגעטרעטען אין קראפט די פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום וועגען דער אויפזיכט איבער פלייש און פלייש-אויסארבייטונגען.

אין צוזאמענהאנג מיט דער דערמאָהנטער פעראָרדנונג איז די שטאָטישע סאניטאר-מאכט צוגעטרעטען צו א ליוסטראציע פון אלע יאטקעס און ווארשט-געשעפטען וואס געפינען זיך אין לאָדז, כדי פעסטצושטעלען צי די דאזיגע אונטערנעמונגען האבען די געהעריגע סאניטארע פארשריפטען.

וואו דאס וועט נישט זיין, וועלען צונויפגעשטעלט ווערען פראָטאָקאָלען און די שולדיגע וועלען צוגעצויגען ווערען צו פאראנטווארטליכקייט.

ווייטערדיגע רעדוקציעס אין דער קראנקען-קאסע

(2) אין דער קראנקען-קאסע ווערט ווידער אדורכגעפיהרט א רעדוקציע פון די איבערשרייבערינס און ציגרייטערינס פון רעזערוו-מעדיצינען. דער פעראיין פון די קר.-קאסע-ארבייטער האבען אונטערגענומען שריט די רעדוקציע צוריקצוציהען.

4 יאהר שווערע תפיסה פאר קאמוניזם

(2) נעכטען איז פארגעקומען א פראָצעס געגען דעם 24-יעהריגען מענדעל אלשטיין, וועלכער איז בעשולדיגט אין קאָמוניסטישער טעטיגקייט, ער איז פערמשפט געוואָרען אויף 4 יאהר שווערע תפיסה.

ארעסטירט א פעלשער פון קוילען-אסיגנאטען

(2) אויף דער קאלישער באהן-סטאציע איז ארעסטירט געוואָרען וולאדיסלאוו פראָכאָווסקי פון קאלושקי, וועלכער האט מיט א פאלש ארבייטס-ביכעל פון די באהן-ארבייטער געוואָלט אפנעמען 30 קערץ קוילען. ער האט ערקלערט, אז דאס ביכעל האט ער בעקומען פון רעסטאראטאר סטאשקאווסקי, סטאשקאָווסקי ווידער געטענה'ט, אז דאס האט ער בעקומען פון א צווייטען רעסטאראטאר זשאנטשעק פון טראוגוטא גאס. ביידע רעסטאראטארען זענען בעפרייט געוואָרען, פראָכאָווסקי איז איינגעזעצט געוואָרען אין תפיסה

מערדערליך צושלאגען אב'איי'געבע שוועסטער

(א) אויף וואלבארסקא 21 איז ביי א סכסוך צווישען די 21-יעהריגע רוזיע שעפס מיט איהר ברודער שלמה, איז דער ברודער בעפאלען די שוועסטער און איהר געמאכט עטליכע וואונדען אין קאפ. דער היציגער ברודער איז צוגעצויגען געוואָרען צו גערינגטליכער פעראנטוואָרטליכקייט.

די פארשטעהענדע אלגעמיינע פאלקס-ציילונג

פרעסע-קאנפערענץ אין דער לאדזער וואיעוואודזטווע

דער טערמין פון דער אלגעמיינער פאלקסציילונג אין פוילען דערנעהנטערט זיך. די ציילונג וועט שוין פארקומען דעם אכטען-ניינטען דעצעמבער. עס איז דעריבער זעהר וויכטיג, אז די בעפעלקערונג זאל זיך אפגעבען א גענויעם דין-וחשבון וועגען דער גרויסער בעדייטונג פון דער פאלקסציילונג, כדי זי זאל האבען דעם געהעריגען פערנעהם און ערפאלג. צו דעם צוועק האט דער קאמיסאר פאר דער פאלקסציילונג איבער דער לאדזער וואיעוואודזטווע שעף פון דער אדמיניסטראטיווער אפטיילונג ה' טימעניעצקי נעכטען צונויפגערופען א פרעסע-קאנפערענץ, כדי זיך צו פערשטענדיגען מיט די פארשטעהער פון דער פרעסע וועגען דער אויפקלערונג און פראפאגאנדע פון דער פאלקסציילונג. א חוץ די פערטרעטער פון דער פרעסע איז אויף דער קאנפערענץ אויך אנוועזענד געווען דער הויפט-קאמיסאר פון דער פאלקסציילונג פאר דער שטאט לאדז. דער שעף פון דער סטאטיסטישער אפטיילונג ביים לאדזער מאגיסטראט ה' ראסעט.

די קאנפערענץ האט געעפענט ה' טימעניעצקי, וועלכער האט אין קורצע ווערטער אנגעוויזען אויף דעם עיקר ציל פון דער פאלקסציילונג, וואס בעשטעהט אין דעם, צו געבען א גענוי בילד פון די געזעלשאפטליכע און ווירטשאפטליכע פערהעלטענישען אין פוילען. אזא בילד וועט בעקומען ווערען, אויב יעדער איינער בירגער וועט האבען דעם פולען בעוואוסטזיין, אז ער איז מחויב אויף אלע פראגען, וואס זענען ענטהאלטען אין די פראגע-בויגענס פון דער פאלקסציילונג, צו ענטפערען דעם ריינעם אמת. יעדער דארף פערשטעהן, אז די ידיעות, וואס וועלען בעקומען ווערען דורך דער פאלקסציילונג, וועלען פאר קיין שום אנדערען צוועק, א חוץ פאר סטאטיסטיש-וויסענשאפטליכע, נישט פערווענדט ווערען, אז פון אויפגעבען דעם פולשטענדיגען אמת וועגען זיך, וועגען זיין בעשעפטיגונג, וועגען זיינע איינקונפטען, וועט קיינער נישט האבען קיין שום קאנסעקווענצען, די קאמיסארען, וועלכע וועלען אויפנעהמען ביי דער בעפעלקערונג די ידיעות, טארען פון זיי נישט מאכען קיין שום געברויך. אמת, דאס געזעץ זעהט פאר אויס א שטראף פאר אויפגעבען פאלשע דאטען און אינפארמאציעס, אבער עס איז צו גלויבען, אז די בעפעלקערונג וועט אין אינטערעס פון דער מלוכה געבען די געהעריגע ערקלערונגען, אזוי, אז צו קיין פאלען, ווען מען זאל דארפען אנווענדען שטראפען, וועט נישט קומען.

ה' ראסעט דערגענצט די אויפקלערונגען פון ה' טימעניעצקי. נישט אלע גיבען זיך אפ א רעכענונג וועגען דער בעדייטונג און וועגען מהות פון דער פאלקסציילונג, פון דאנען נעהמט זיך, וואס אין געוויסע שיכטען פון דער בעפעלקערונג ווערט געשאפען א פאלשער בעגריף וועגען די צילען איהרע. אזוי איז פאראן א מיינונג ביים נישט אויפגעקלערטען עולם, אז די פאלקסציילונג וועט אויסגענוצט ווערען, כדי ארויפצולייגען נייע שטייער לאסטען און דעריבער קאן זיך נעהמען די כוונה צו פערהוילען פון די ציילונגס-קאמיסארען די אמת'ע אינפארמאציעס וועגען די פאמיליען און פערמעגענס-פערהעלטענישען. עס געהען אפילו ארום קלאנגען, אז דער ציל פון דער פאלקסציילונג שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט א געפלאנטער איבערזידלונג פון טיילען פון דער בעפעלקערונג אין אנדערע ערטער א. ד. גל. אט די פאראורטיילען און פאלשע בעגריפען דארפען בעקעמפט ווערען. די פאלקסציילונג פערפאלגט אויסשליסליך וויסענשאפטליכע צוועקען, די סטאטיסטישע געהיימניש וועט ווערען פיינליך אפגעהיטען, אזוי אז יעדער בירגער קאן און איז מחויב צו געבען בלויז וואהרע ידיעות וועגען זיך און זיין פערהעלטענישען.

ה' ראסעט קלערט ווייטער אויף, אז די פאלקסציילונג וועט דויערן דריי טאג, אבער זי דארף געבען א פאטאגראפיש בילד פון אלע פערהעלטענישען אין לאנד אזוי ווי זיי וועלען זיין אין דער נאכט פון דעם אכטען אויפ'ן ניינטען דעצעמבער. די ציילונגס-קאמיסארען וועלען זיין פערזעהען מיט ספעציעלע לעגיטימאציעס מיט די געהעריגע שטעמפלען און אונטערשריפטען) אין לאדז מיט דער אונטערשריפט פון שטאט-פרעזידענט) און די לעגיטימאציעס וועלען זיי מוזען בעווייזען באלד ווי זיי וועלען אריינקומען אין א וואוינונג.

אין דער דיסקוסיע נעהמט א ווארט רעדאקטאר ל. פוקס, וועלכער שטעלט זיך אפ אויף דער אזוי וויכטיגער פראגע פון דער שפראך, אין וועלכער עס זענען געדרוקט די פארמולארען. אונאפהענגיג פון דער פאליטישער זייט פון דער פראגע, פון דעם, אז פאר געוויסע טיילען פון דער בעפעלקערונג זענען בעשטימט פארמולארען אין זייערע שפראכען (דייטש, ליטוויש אוקראיניש) און בלויז יודישע איז אויסגעמיטען געווארען, איז דאס אויסמיידען די יודישע שפראך נישט צוועקמעסיג און וועט זיכער נישט מיטהעלפען צו דער גענויקייט פון די אינפארמאציעס, אויף וויפיל עס געהט וועגען דער יודישער בעפעלקערונג. כדי די אינפארמאציעס זאלען זיין פולשטענדיג גענוי און זאלען ענטשפרעכען דעם גאנצען אמת, מוז דער בירגער האבען דעם פולען צוטרוי צום ציילונגס-קאמיסאר, עס מוז צווישען זיי הערשען די שטימונג פון פערטרוי'ליכען קאנטאקט. דאס וואלט זיכער פיל לייכטער דערגרייכט געווארען, ווען פאר דער יודישער בעפעלקערונג וואלטען געווען צוגעגרייט פארמולארען אין יודיש.

רעד. פוקס ענטפערען די ה"ה טימעניעצקי און ראסעט. זיי ווייזען אן, אז די דיסקוסיע איבער דער פראגע וועט לײדער זיין א ריין אקאדעמישע, ווייל דער ענין איז שוין ערלעדיגט. פארמולארען אין אנדערע שפראכען וועלען זיין בלויז דארט, וואו עס לעבען אנדערע מינדערהייטען אין קאמפאקטע מאסען. אין די צענטראלע וואיעוואודסטוועס וועלען אלע פארמולארען פאר אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג זיין אויסשליסליך פויליש. אין לאדז וועלען ארויסגעגעבען ווערען ספעציעלע אויפרופען צו דער בעפעלקערונג וועגען דער פאלקסציילונג און די דאזיגע אויפרופען וועלען זיין אין אלע היגע שפראכען, דאס הייסט, אויך אין יודיש און אין דייטש. די רעדנער אפעלירען צו דער יודישער פרעסע זי זאל מיטהעלפען אויף איהר געביט צווישען דער יודישער בעפעלקערונג צום ערפאלג פון דער פאלקסציילונג.

צום סוף פון דער קאנפערענץ האט נאך ה' טימעניעצקי מיטגעטיילט, אז פארן ערפאלג פון דער פאלקסציילונג וועלען אין די טעג פון ניינטען, צעהנטען און עלפטען דעצעמבער אויפ'ן גאנצען געביט פון דער לאדזער וואיעוואודזטווע, א חוץ אין לאדז, אפגערופען ווערען אלע טאגען און יריודים, וועלכע וועלען אפגעלייגט ווערען אויף די נאהענטסטע וואכען.

אכאראקטעריסטישע באיקאט-געשיכטע

פוילישער פאבריקס-דירעקטאר פון א בעקאנטער שווייצארישער פירמע לאזט נישט צו א לאדזער יודישען אינזשיניער - ער וועט זאגט ער, גיכער שליסן די פאבריק, איידער ארבייטען מיט א יודען

מיט ה' י. ב., א לאדזער יודישען יונגענמאן, א דאקטאר – אינזשיניער פון דער ציריכער פאליטעכניק, האט פאסירט א פאל, וואס בעווייזט, ווי טיף עס איז אין מאנכע פוילישע קרייזען איינגעווארצעלט דער ווירטשאפטליכער אנטיסעמיטיזם.

ד"ר ב. געפינט זיך איצט אין ציריך, וואו ער האט מיט א צייט צוריק געענדיגט די פאליטעכניק מיט אנ'אויסצייכנונג. דארט האט ער זיך דערוואוסט, אז די בעריהמטע שווייצארישע פאבריק פון כעמישע אויסארבייטונגען און מעדיצינישע פרעפאראטען, די אקציען-געזעלשאפט „האפמאן לא ראש" זוכט אנ'אינזשינער פאר איהר פאבריק אין ווארשא.

ד"ר ב. האט דערלאנגט אנ'אפערטע אין דער צענטראלע פון דער פאבריק, וואס געפינט זיך אין באזעל און האט פון דער צענטראלע בעקומען אנ'ענטפער, אז זיי וועלען גערן זעהן אין זייער ווארשאווער פאבריק אנ'אינזשיניער, וואס האט אבסאלוט א שווייצארישע הויכשול און איז דערצו א פוילישער בירגער. די צענטראלע פערוואלטונג האט בלויז צוגעגעבען, אז זי מוז זיך נאך וועגען דעם ענין פערשטענדיגען מיט'ן דירעקטאר פון דער ווארשאווער פאבריק.

ה' ב. איז געווען שוין ווי זיכער, אז ער וועט דעם פאסטען בעקומען און זיך שוין געגומען קלייבען אין וועג אריין. אבער פלוצים בעקומט ער פון דער צענטראלע אין באזעל די פאלגענדע מיטיילונג: דער דירעקטאר פון דער פאבריקס-אפטיילונג אין ווארשא האט צעוויסען געגעבען די פירמע, דאס ער וועט באין אופן נישט מסכים זיין, אז אין דער פאבריק זאל ארבייטען א יוד, ער וועט גיכער די פאבריק שליסען. איידער צולאזען א יוד אויף א פאסטען ביי זיך.

אין דעם ענין האבען זיך אריינגעלעגט איינוגע פראפעסארען פון דער ציריכער פאליטעכניק, וועלכע האבען אנגעשריבען צו דער פירמע אין באזעל, אז זיי זענען עמפערט פון דער האנדלונג פון פוילישען דירעקטאר, די פירמע האט זעהר העפליך געענטפערט, אז די פאבריק איז איצט אין אזא מצב, דאס זיי קענען דעם דירעקטאר נישט טוישען און זיי זענען געצוואונגען דעריבער מקריב צו זיין דעם יודישען אינזשיניער.

די אויסארבייטונגען פון דער פירמע „האפמאן לא ראש" זענען בעריהמט אין דער וועלט, ספעציעל די מעדיציניש׳ע פרעפאראטען. זיי ווערען נאטירליך ארדינירט אויך דורך יודישע דאקטוירים און געברויכט דורך טויזענדער יודישע פאציענטען. עהו א ספק שטעהען די יודישע דאקטוירים און פאציענטען אויף אנ'אנדער שטאנדפונקט ווי דער דערמאהנטער פאבריקס-דירעקטאר.

זיי האלטען זיכער, אז פאר אזא פירמע ווי „האפמאן לא ראש" איז א קאמפראמיטאציע צו האבען פאר א דירעקטאר א פערזאן, וועלכער פיהרט דורך אין לעבען פראקטיש די אנווייזונגען פון ענדעקישען הויפט-ראט מכח באיקאטירען יודען אויף אלע געביטען פון געזעלשאפטליכען און ווירטשאפטליכען לעבען.

א „גונב מז הגנב" איז טאקע פטור

אבער דער גנב אליין געהט אויף א יאהר „שב'ען"...

(2) דעם 8-טען אויגוסט ד. י. האט קארל לענקינסקי (ווארנא 38) געמאלדען דער פאליציי, אז זייענדיג אויף זומער-וואוינונג, האט מען איהם בעגנבעט. דער פאליציי האט מען געמאלדען, אז אין יענער געגענד „ארבייט" א גנב מיט א פון מארב בעפעלקטען מאלער-אנצוג. מיט עטליכע טעג שפעטער האט א פאליציאנט בעגעגענט א מאלער-טראגענדיג א ווי'אדרע קאלך. אין דער וויאדרע האבען זיך געפונען די געגנבעטע זאכען. דער ארעסטירטער איגנאץ זאסין האט ערקלערט, אז פון דער גנבה האט ער נישט גענומען קיין גרויסען „קאזשיטשט" ווייל דעמאלט ווען ער איז געווען בעשעפטיגט ביי דער גנבה, האבען אנדערע גנבים אויסגעלעדיגט זיין וואוינונג.

נעכטען איז דער בעגנבעטער גנב פערמשפט געוואָרען צו 1 יאהר תפיסה, אויסטוישענדיג אויף אויסבעסערונגס הויז.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

לאדזער יודישער קאמעראל-טעאטער
אכטע 1-מער מאי 2. דירעקציע: דוד צעלמייסטער
היינט, דינסטאג, 9 אוו. כמעט א אומזיסטע פארשטעלונג
אלע פארטער-פלעצער צו 50 גר. און 1 זל. ערשטע רייה
די גרויסע סענסאציאנעלע פיעסע אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ
זיי ווייבס געליבטער
מיט בערטא זאסלאווסקא און לעאן געטליכערמאן
און דאס 8-יאהריגע וואונדער-קינד לאלא אמזעל.
דאס שענסטע און שטארקסטע, און אינהאלטסרייכע פיעסע, וואס מען האט ווען געזעהן אין יוד. טעאטער. דער אינהאלט פון די פיעסע האט ארויסגערופען א שטורם אין דער גאנצער וועלט
שפאט-ביליג, ביליגער ווי אין קינא
נוצט אוים די געלעגענהייט! נוצט אוים די געלעגענהייט!
דאנערשטאג צום לעצטען מאל די סענסאצ. פיעסע, וועלכע איז געווארן דער סעזאן-שלאגער
א ראָרץ, וואס בענקט
פרייזען? איינהייטס-פרייזען 50 גראשען און 1 זלאטי ערשטע רייה
פערזארגט אייך בעצייטענס מיט בילעטען.

שוידערליכער מוטער-מארד הינטער לאדז

צוויי זוהן דערהרגענען די מוטער צוליב א ירושה

זיי ווערן געשטעלט פאר א שנעל-געריכט

(2) אין דארף לובעשניא נעבען סמארצאוו איז נעכטען אויסגעפיהרט געווארען א שוידערליכער מוטער-מארד.

אין דעם דארף איז מיט צוויי יאהר צוריק געשטארבען דער פויער קולינסקי. ער האט איבערגעלאזט אנ'אלטע פרוי יוזעפא און צוויי זיהן פון דער ערשטער פרוי אדאם און פראנטשישעק. די זיהן האבען איבערגענומען די גאנצע ירושה און דער אלטער האבען זיי געזאלט צאהלען וואכענגעלד אזוי לאנג ווי זי וועט לעבען. די זוהנדליך האבען אבער באלד חרטה געקריגען, געמוטשעט די אלטע מוטער און זי געשיקט בעטלען. צום סוף איז זיי איינגעפאלען, אז זיי דארפען די מוטער אראפרוימען. נעכטען האבען זיי זייער פלאן אויסגעפיהרט.

10 אוו. האבען די דארפישע איינוואוינער געהערט רעוואלווער-שאסען. ווען די פויערים זענען זיך צוזאמענגעלאפען, זענען פון דער כאטקע ארויסגעלאפען ביידע ברודערלעך און גערופען הילף, אז „עמיץ" האט געשאסען אין פענסטער אריין און דערהרגעט די מוטער. ווי די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, האט איינער פון די זיהנדלעך גערופען די מוטער צום פענסטער, און דער צווייטער האט געשאסען פון דרויסען אוועקלעגענדיג די מוטער א טויטע אויפ'ן ארט. די „בנים" האבען זיך מודה געווען אין מארד. זיי זענען געשמידטע אין קייטען געברענגט געווארען קיין לאדז. די אויספארשונג ווערט געפיהרט אין דער פראצעדור פון שנעל-געריכט. דער פראצעס וועט פארקומען קומענדיגען חודש.

קאנטראלערען איבער די פאלקס צעהלונג-קאמיסארען

(2) ווי מ'טיילט אונז מיט, וועלען ביי דער פאלקס צעהלונג זיין טעטיג ספעציעלע אויפזעהער, וועלכע וועלען קאנטראלירען די פאלקס צעהלונג קאמיסארען, צי זיי פיהרען אויס די ארבייט לויט די פארשריפטען. אין די דערפער וועלען די אויפזיכט האבען די סאלטיסעס.

אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע

וואס האלטען אויס א פאמיליע

דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט מאכט בעקאנט די פאראינטערעסירטע פערזאנען, אז מאנטאג, דעם 23 נאוועמבער, האבען זיך אנגעהויבען די אויסצאהלונגען פון דער מלוכה'שער דריגענדער אונטערשטיצונג פאר'ן חודש נאוועמבער פאר די ארבייטסלאזע, וועלכע האבען א פאמיליע אויסצוהאלטען און וועלכע האבען זיך געמאלדען צווישען 2 און 9 נאוועמבער 1931 אין אונטערשטיצונגס-אמט אויף לוטיא 32.

פריילעדיגע האבען נישט קיין רעכט אויף דער אונטערשטיצונג.

די אונטערשטיצונגען בעטרעפען

א) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האלטען אויס איין אדער 2 פערזאן — 20 זלאטיס א חודש

ב) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאלטען פון 3 ביז 5 פערזאן — 30 זל. א חודש

ג) פאר ארבייטסלאזע, וועלכע האבען אויסצוהאלטען איבער 5 פערזאן 40 זלאטיס א חודש.

די אויסצאהלונגען קומען פאר אויף לוטיא 32 לויט פאלגענדען סדר:

היינט, דינסטאג פאר די ארבייטסלאזע, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

K L Ł M N O P

מיטוואך דעם 25-טען די אותיות:

R S T U W Z Ż

די ארבייטסלאזע, וועלכע מעלדען זיך נאך אונטערשטיצונג דארפען האבען מיט זיך:

א פערזענליכען דאקומענט, א לעגיטימאציע פון מלוכהשען ארבייטס-פערמיטלונג ביורא און דאס קראנקען-קאסע-ביכעל.

א מענש, וואס „שאפט" פאסטענס

דורך אפערטען און פאסט-מארקען

ביז וואס, ווען, זיצט ער דערווייל אין תפיסה...

(2) אין איינעגע לאדזער צייטונגען, האט זיך מיט עטליכע טעג צוריק בעוויזען אנ'אנאנס, אז אנ'אויסלענדישע פירמע זוכט א ביורא-פערסאנאל פון דריי ביוראליסטען, 2 ביוראליסטקעס, א וואזשני, א שיקיונגעל און א שאפער. אפערטען מיט א ביינעלענטער פאסטמארקע אונטער „סאליד" אין דער אדמיניסטראציע.

דער אויספארשונגס-מאכט איז די דאזיגע אנאנסע אויסגעקומען פערדעכטיג. א פאליציי-אגענט האט בעמערקט, אז אנ'עלעגאנטער יונגער מאן האט אפגענומען די „סאליד" אפערטען און איהם ארעסטירט. ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, איז דער „אויסלענדער" דער 18-יעהריגער קאנסטאנטי טראפער פון 6-טען שערפיגן 44. בית דער רעוויזיע אין ט'ס ייאוינג זענען געפונען געווארען 90 זענדער אפערטעס. טראפער איז ארעסטירט געווארען.

געהט א גוי אין שענקעלע אריין...

ברעכט ער שויבען און שנייד זיך איבער אנ'אדער

(2) אדאם יאניאק (זשגאוסקא 117) איז נעכטען אהיימגעקומען אנ'אנגעטרינקענער. דאס ווייב האט דערפיהלט דעם „געשמאק" פון ביטערען טראפען, און האט איהם נישט אריינגעלאזט. ער האט דערום צוגעשטעלט א לייטער צום פענסטער און גענומען ברעכען די שויבען. ער האט אזוי לאנג געבראכען, ביז א שטיק גלאז האט איהם איבערגעשניטען אנ'אדער. ער וועט זיך איצט אויסניכטערען אין שפיטאל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ליינוועבער (פל. וואלנאשטשי 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), דאניעלעצקי (פיעטרק. 127), פערלמאן (צעגעלניאנא 32), צימער וואולטשאנסקא 37), וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקא 27).

מיט אזעלכע שאפערס קען מען ווייט נישט פערפאהרען

(א) אויף שעראדזקא גאס האבען זיך צוזאמענגעשטויסען צוויי טאקסובקעס פון וואס ביידע טאקסובקעס זענען בעשעדיגט געווארען. איינער פון די שאפערס האט דאן געוואלט אויסרעהען און איז ארויפגעפאהרען אויף א גאסען-לאמטערן. דער לאמטערן איז צושמעטערט געווארען אויף שטיקלעך און דער שאפער איז פערוואונדעט געווארען.

10 יאהר תפיסה פאר דער'הרגענען זיין ווייב

(2) דעם 3 אויגוסט איז סטעפאן שמיעכורא (גדאנסקא 146 אהיימגעקומען טויט שיכור. אז דאס ווייב האט איהם גענומען מאכען פארווארפען, האט ער זיך אויף איהר געווארפען מיט א מעסער און זי דערשטאכען צום טויט.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס. דער מערדער האט זיך פערטיידיגט, אז ער איז געווען שיכור.

נאכ'ן אויסהערען די עדות האט דאס געריכט ארויסגעטראגען א פסק-דין, לויט וועלכען סטעפאן שמיעכורא ווערט פערמשפט צו 10 יאהר תפיסה.

זיגמונט באטשאן רעהאביליטירט

ער איז בעפרייט געווארען

בשעתו האבען מיר געשריבען, אז די אויספארשונגס-מאכט האט אנגעהויבען אנ'אויספארשונג געגען דעם אינהאבער פון דער פירמע „פאלמעב" זיגמונט באטשאן פון פיעטרקאווער 41, וועלכער האט געזאלט אננעהמען צו דער ארבייט בעאמטע, פאדערענדיג פון זיי איינצוצאהלען קויציע, די קויציעס האבען געזאלט געבארגט ווערען פון באטשאנען אויף א בעשטימטער צייט, אבער זיי זענען נישט צוריקגעקומען אין די קעשענעס פון די בעאמטע, אפילו דעמאלט ווען זיי האבען אויפגעהערט צו ארבייטען, באטשאנען האט מען אויך פארגעווארפען, אז ער האט גענומען נדבה'ס צוליב דעם האט ער עטליכע מאל חתונה געהאט מיט פערשידענע פרויען, דער דאזיגער פראצעס איז בעטראכט געווארען דורכ'ן קרייז-געריכט. א רייה עדות. האבען אפגעגעבען זעהר גוטע ערקלערונגען וועגען דעם אנגעקלאגטען און דאס קרייז-געריכט האט ארויסגעטראגען א בעפרייאונגס-אורטייל.

יודיש טעאטער אין „פילהארמאניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

היינט, דינסטאג גאסט-אלירט די טרופע מיט רעגינא צוקער אין בזשעזשין.

מארגן, מיטוואך א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

אלע בילעטען אין פארטער פון די ערשטע ביז די לעצטע רייה

נור 1 זל. א בילעט, באלקאן און גאלעריע 50 גראשן

ניר נאך 1 מאל מיט

רעגינא צוקער דאס חזנ'דל

פערזארגט זיך היינט מיט בילעטען.

דאנערשטאג גאסטראלירט די טרופע מיט רעגינא צוקער אין זגערזש.

פרייטאג — צימבאליסט'ס גרויסע פייערליכע פרעמיערע מיט רעגינא צוקער!

וואס? וואס? האט געדולד! וואס? וואס?

ר. איזראעל.

פערעלע

א סענסאציאנעל-ערראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

(27

קאפיטעל 7

גארדאי און מאדאם ראזענטאל

די פרוי פון באנקיר ראזענטאל איז געזעסען אין איהר בודואר אין א העל-בלוי זיידענע פיזשאמע און געריכערט א פאפיראס, זי האט פערטיגעקוקט אין א בוך, אבער זי האט גארנישט פון דארט ארויסגעלייענט, איהרע געדאנקען זענען געווען זעהר ווייט פון בוך און פון דעם גאנצען הויז, אין וועלכען זי האט זיך געפונען.

מיט א נערוועזישער בעוועגונג האט זי פערמאכט דאס בוך און עס אוועקגעשליידערט פון זיך אויף דער ווייכער קאנאפע. דאן האט זי אוועקגעשליידערט דעם פאפיראס און האט זיך אוועקגעשטעלט אקעגען דעם לאנגען שפיגעל און בעקוקט די ליניעס פון איהר שלאנקער און בויגיגער פיגור. זי איז געווען א הערליכע פרוי, קיין איין פונקט אין יהר גאנצער פיגור איז נישט געווען, וועלכער זאל נישט הארמאנירען מיט זיך און זאל נישט געבען עפעס א גאנצעס וואס ווערט אנגערופען — א שענהייט.

— איך בין נאך גענוג שעהן און אנציהענד, האט זי זיך געטראכט, איך קען נאך האבען גענוג פערפאלג ביי מענער און איך וועל זיי נאך ווייזען מיינע נעגעל.

און אזוי ווי זי וואלט זיך געוואלט איבערצייגען, צי זי איז ווירקליך נאך גענוג שעהן האט זי קאקעטירט אין שפיגעל מיט זיך אליין, זי האט אפגעדעקט פערשידענע טיילען פון איהר קערפער און זיך אליין מיט זיי ענטציקט.

דאס שטובען-מיידעל איז אריינגעקומען און געמאלדען, אז עפעס א הער וויל זיך זעהען מיט דער מאדאם

— ווער איז דאס?

— איך ווייס נישט, ער האט געגעבען זיין וויזיט-קארטע.

די פרוי ראזענטאל האט גענומען די וויזיט-קארטע אין דער האנד און זי שנעל אדורכגעלייענט בלויז צוויי ווערטער זענען געווען אויף דער קארטע: „איזידאר גארדאן".

בערטא ראזענטאל איז לייכט רויט געווארען, זי האט אליין נישט געוואוסט וואס זי זאל ענטפערען גארדאן, צי זי זאל זיך אפזאגען איהם אויפצונעהמען, אדער זי זאלען אריינבעטען צו זיך. פאר איהר מאן האט זי איצט נישט מורא געהאט, ווייל ער איז נישט געווען אינדערהיים, ער איז אוועקגעפאהרען אויף גאנצע צוויי וואכען.

— בעט אריין דעם הער אין סאלאן-צימער. האט בערטא געזאגט צום שטובען-מיידעל, איך וועל זיך איבערטון און באלד איהם אויפנעמען. דאס מיידעל איז ארויס. בערטא האט זיך פערטראכט.

— נאך וואס איז ער אהערגעקומען? ווער האט איהם ערלויבט צו קומען צו מיר אין דער וואוינונג? אזא חוצפה, ניין איך וועל איהם נישט אויפנעהמען.

זי איז צוגעגאנגען צום קנעפעל פון עלעקטרישען גלאק, כדי צו שיקען דאס שטובען-מיידעל, אז זי זאל זאגען גארדאנען, אז זי קען איהם נישט אויפנעהמען, זי האט זיך אבער באלד צוריקגעצויגען.

— איך קען נישט, ניין איך קען מיך דערפון נישט אפזאגען, אז איך זאל איהם נישט זעהען,

מיט א שעלמישען בליק האט זי א קוק געגעבען אין שפיגעל, דאן איז זי צוגעגאנגען צו דער שאנק, ארויסגענומען א פעניואר פון לייכטען טויל ארויפגעווארפען אויף זיך און זיך נאכאמאל אדורכגעקוקט אין שפיגעל, דער פעניואר איז געווען אזוי דורכזיכטיג, אז מ'האט בולט אנגעזעהען די ליניעס פון איהר קערפער דורך דער ווייסער זיידענער פיזשאמע, זי איז געווען זעהר צופרידען פון זיך און מיט א זיסען שמייכעל איז זי אריין אין דעם פרעכטיג-מעבלירטען סאלאן-צימער.

גארדאן האט זיך א הויב געטון פון פאטעל און מיט אויסגעגלאצטע אויגען געקוקט אויף בערטאן, וועלכע האט געמאכט אנ'אנשטעל, אז זי איז שטארק ברוגז.

— ווער האט דיר ערלויבט דא אהערצוקומען? האט זי געפרעגט, זי האט זיך ארומגעהילט מיט איהר פעניואר, כדי צו ווייזען, אז זי שעהמט זיך שטארק

— איך האב מיר אליין ערלויבט, איך האב געוואוסט, אז דיין מאן איז אוועקגעפאהרען און בין דרייסט אהערגעקומען

— און מיך דארף מען שוין גארנישט פרעגען, איך האב דאך נאך א וואכט אין דעם ענין צו זאגען.

— בערטא מאך נישט דעם אנשטעל פון קיין גרויסער דאמע, פאר מיר דארפסטו דאך זיכער נישט שפילען די ראל.

— איך האב דאך מיך אויסגערעדט מיט דיר, אז דו זאלסט מיך נישט דערמאהנען אזוי לאנג ווי איך בין דא ווער איך בין. איך בין פאר אלע די פרוי פון ב... ראזענטאל.

— איך געדענק דאס גאנץ גוט, אבער ווען אונז הערען בלויז די פיר שטומע ווענד, דארפען מיר זיך דאך נישט שפילען ווי קינדער.

—יעדענפאלס האסט דו זעהר שלעכט געטון וואס דו ביזט אהערגעקומען, דיין אויסזעהען אליין קען ווארפען עפעס א פערדאכט אויף דיר אליין און אויף מיר און דאן וועלען מיר ביידע דאך נישט לעבען קיין האניג.

— האב נישט קיין מורא, איצט איז אלץ פערזיכערט, קיינער וועט איצט נישט האבען קיין צוטריט צו אונז. קום אהער בערטא און גיב מיר א קוש, איך קען נישט מעהר אויסהאלטען.

— אזוי פיהרט זיך דאס א קאוואליר בנוגע אזא פארנעהמער דאמע ווי ס'איז די פרוי פון א באנקיר. האט בערטא שעלמיש געשמייכעלט.

(פארטזעצונג קומט)

פערשיט געווארען אנ'ארבייטער ביים לעגען גאז-רעהרען

(א) אויף ווארשאווסקא 8 ווערט איצט גע-לעגט גאז-רעהרען. בעת דער ארבייטער סטאניסלאוו סוסקי האט זיך געפונען אין א טיפען קאנאל, האט זיך איינגעריסען די ערד און בעגראבען אונטער זיך דעם ארבייטער. נאך שווערער מיה האט מען איהם ארויסגענומען א האלב טויטען. אין א שווער-רען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

בערא‌טונגס-שטעל
פאר די, וואס ווילען חתונה האבען

די בעראטונגס-שטעל פאר די, וואס ווילען חתונה-האבען, וועלכע איז ארגאניזירט געווארען דורך דער געזונדהייטס-אפטיילונג, איז טעטיג מיטוואך און שבת פון 1 ביז 2 מיטאג. די בערא-טונגס-שטעל געפינט זיך אויף גדאנסקא 83.

די, וועלכע ווילען חתונה-האבען קענען אין דער בעראטונגס-שטעל בעקומען אנ'עצה צי זייער געזונד-צושטאנד איז נישט קיין שטערונג צו זייער חתונה האבען. די בעראטונגען ווערען ערטיילט אומזיסט.

„די אלטע און נייע וועגען פון יודישען טעאטער"
דיסקוסיע-אווענד אין „הזמיר"

זונטאג, ד. 29 ד. ח. קומט פאר אין זאל פון „הזמיר" א דיסקוסיע-אווענד א.ד.ט.: „די אלטע און נייע וועגען פון יודישען טעאטער". ס'וועלען ארויסטרעטען פארשטעהער פון יודישען טעאטער און בעקאנטע לאדזשער פובליציסטען, צוו. אנד.: דיכטער משה בראדערזאן, רעד. לאזאר פוקס, ד"ר פאלעק, ד"ר טארטאקאווער, דירעקטאר מאזאה, י. מ. מאשקאוויטש, מ. פעדער, קאמינען און אנד.

דער אווענד האט ארויסגערופען א לעבעדיגע אינטערעסירונג.

מאגען און דארם-שטערונגען

אנפאלען פון לעב-ווערטאג, אויפגערעגטקייט, בערוהאזיטעט שווינדעל-געפיהל, איגעטיג אונוואהל-בעפינדונג ווערען דורך דעם געברויך טעגליך פון א גלאז נאטירליך ב טער-וואסער **Franciszka Józefa** זעהר גאלינדערט. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד-אפטעקען.

עספעראנטא פאר ארבייטער

די אווענד-קורסען א. ג. פון ב. בראכאוו, ארגאניזירען א קורס פון עספעראנטא. די איינ-שרייבונגען אויף דעם קורס ווי אויך אלע אנדערע בעגעגנשטאנדען קומען פאר יעדען טאג חוץ פרייטאג און שבת פון 8 ביז 10 אווענד אין שול שרודמיעסקא 7.

ווארט-קאנצערט פון דער „ווילנער טרופע"

ווי מיר האבען שוין געמאלדען וועט פריי-טאג האלב 9 אינאווענט פארקומען אין זאל פון שטאט-ראט (פיאטרקאווסקא 16) א ווארט-קאנצערט אין דער אויספיהרונג פון אנסאמבל פון דער ווילנער טרופע (פיהרונג: מ. מאזא).

די ארטיסטען פון די ווילנער זענען דעם היגען טעאטער-פובליקום גענוג בעקאנט אלס אוימ-געצייכנטע ווארט-קינסטלער. ס'איז דעריבער אהן ספק, אז דער ווארט-קאנצערט וועט שטעהן אויף א הויכען קינסטלערישען ניווא און וועט זיכער דעם פובליקום פערשאפען א גרויסען גייסטיגען גענוס.

דאס פראגראם פון ווארט-קאנצערט בעשטייט פון קלאסישע און מאדערנע שאפונגען פון די בע-דייטענדסטע יודישע שריפטשטעלער. ס'וועלען אויפגעפיהרט ווערען כארעלע דעקלאמאציעס און רעציטאציעס פון די פערל פון דער יודישער דראמע, ליריק און הומאר. ס'וועלען אויך אויסגע-פיהרט ווערען א גאנצע רייה סטיליזירטע פאלקס-לידער.

דער פארפערקויף פון די בילעטען קומט פאר אין דער בראכאוו-ביבליאטעק (זאכאדניע 63) פון 6 ביז 9 אינאווענט.

פון „נותן-לחם"

דער נעכטיגער אפעייכנונגס-טאג לטובת „נותן-לחם" האט געגעבען 412 זל. 80 גר.

ארטיסטיש קינסטלערישער אווענד אין קולטור-ליגע
אויפטריט פון דער „ווילנער טרופע"

די געזעלשאפט קולטור-ליגע, וועלכע האט זיך שוין געמאכט א שם אין לאדז מיט איהרע אינטערעסאנטע אווענדען און ארטיסטישע אויפטרי-טען, ארדענט איין מארגען, מיטוואך, אין זאל פון דער קולטור-ליגע בזשעזשינער 23 אנ'אויסערגע-וועהנליך אינטערעסאנטען ווארט-קאנצערט פון דער ווילנער טרופע, אנפ. מאזאה.

די ווילנער טרופע מיט איהרע בעליבטע ארטיסטען, זענען דעם לאדזער עולם גוט בעקאנט. זייערע אויפטריטען ביי אונז אין שטאט זענען שטענדיג פערוואנדעלט געווארען אין אנ'אמת'ן יום-טוב פאר אלע ליבהאבער פון קינסטלערישען ווארט. ס'קומט דעריבער באמת א יישר כח דער קולטור-ליגע, וועלכע גיט איצט די מעגליכקייט לאדז צו געניסען פון א קינסטלערישען ארטיסטישן אווענד מיט דער בעטייליגונג פון די „ווילנער".

דער ווארט-קאנצערט וועט ארומנעהמען די שאפונגען פון די דיכטער פרץ, שלום עליכם, האל-פערן, לודזקי, קולבאק און אנד.

דער דאזיגער אינטערעסאנטער אווענד פון דיכטונג און ארטיסטישער קונסט וועט אהן צווייפעל צוציהען אלע פריינד פון דער „ווילנער טרופע" און סתם ליבהאבער פון שעהנעם יודישען ווארט.

טעאטער-רעפערטואר

פילהארמאניע — ארץ-ישראל-אקארעמינ.
יודיש קאמעראל-טעאטער — זיין ווייבס געליבטער.
פויליש טעאטער — „זאיקאס וואוינונג".
קאמעראל-טעאטער „האו-האו"
קאקטאיל — פרעמיערע „לאך, לאך"
פאפולארני — וויקטאריא און איהר הוזאר.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 24. נאוועמבער

11,58 צייט-סיגנאל. 12,10 גראמאפאן. 3,50 פראגראם פאר קינדער. 4,20 פארלעזונג. 4,40 גראמאפאן. 5,10 פארלעזונג, 5,35 סימפאנישער קאנצערט 6.50 פערשידענעס 7,15 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 רעפערטואר. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8,00 פעליעטאן. 8.15 אפערעטקע. 10,30 קאמוניקאטען. 10,45 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

מעלדונג

אכטונג, פריזיער-ארבייטער.

דינסטאג, דעם 24. נאוועמבער, 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון קולטור-אמט, אגראדא-ווא 9, א גרויסע פערזאמלונג פון אלע פריזיער-ארבייטער וועגען דער לאגע אין פאך און די פרא-גע פון ארגאניזירען א פעראיין. חברים פריזיער. קומט מאסענווייז!

די צייטווייליגע ארגאניזיר-קאמיסיע

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט ראסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

קינא-טעאטער
APOLLO

היינט פרעמיערע! גרויסער דאפעלטער פראגראם!

1) **קעניג פון פאריז**
2) **„ערוועכטע אין נאכט"**

נייעס! ◆ כשר! ◆ נייעס!
באר „בריסטאל"
פאלודניאווא 4, טעל. 151-74
איבערצייגען קען זיך יעדער!
צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס עס הערשט אין לאדז נעמט זיך אונטער דער באר „בריסטאל" ארויסצוגעבען די אלע שפייזען נישט אויף רעקלאמע נאר צום טיש

פרישטיק פון 40 גר. מיט פארשיידענע לאקוסקעס (טעגליך)

פערשידענע קאנאפעקעס (שניטקעס)	20
פערשידענע סאלאטקעס	40
פערשידענע זופען	
לאקשען מיט יויך	40
יויך מיט קרעפלעך	40
שוואמען-זופ	40
פראנצויסקע זופ	40
קרופניק מיט פלייש	40
פאטעלקאווע מיט פלייש	40
פערשידענע פליישען	
זופען-פלייש	90
לונג און לעבער מיט קליסקעלעך	90
גוליאש	90
פאפריקאוש	90
ווורשט מיט קרויט	90
קישקע מילץ	90
וועמפלעך מיט קישקע	90
גראשלעך	90
טשאלענט מיט קישקע	90
געבראטען גענזענס	90
קאלבס-קאטלעט	90
קאלבס-ברוסט	90
צונג געפעקעלט	90
ריטשער בעפשטיק	90
קארמאנאדע	90
קאמפאטען פערשידענע	
אמלעט מיט קאנפיטורען	40
געמישטער קאמפאט	40
שטרודעל	40
טעה	25
טעה מיט זאפט	35
טעה מיט וויין	35
פערשידענע סארטען ביער	25

מיטאג פון 3 שפייזען אין 1.50 און 4 שפייזען מיט געפילטע פיש 2.25
גאנצע פארזארגונג 1.50 אין טאג ...

מיט אכטונג **באר „בריסטאל"** פאלודניאווא 4
טעלעפאן 151-74

מיט 25 פראצענט ביליגער ווי איבעראל!
דאמען- און הערען-פעלצען
ווי אויך אלע איינצעלנע פעלעכלעך
איך א רייכען אויסוואהל מיט גוטע בעדינגונגען אין פעליץ = ווארען = געשעפט
I. SZWARCMAN
Narutowicza 42, tel. 166-31
בעמערקונג: קיין שום פיליאס האב איך נישט.

Samochody
i motocykle używane.
Kupno, sprzedaż, komis zamiana.
Agencja Aotu
Gdańska 82 tel. 189 28

רעכנער
אויף דער מאשין ווערען אויסגענייט
שרודמיעסקא 8

סטעמפלען
אלער ארט
צו ביליגע פרייזען
ווערען אויסגעפירט
אין די דרוקעריי
17 פאלודניאווא 17

ENGLISH
פאראנפענגער און פארט-געשריטענע. קאנווערסא-ציע, ליטעראטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט א פעהיגער פע-דאגאג. — אפערטען אין אדמיניסטר. פאר „Mir"

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי, לאדז
חודש פונ'ם יודישען בוך, ארגאניזירט לויט דער איניציאטיוו פון פען-קלוב. איבער 1000 בעסטע ביכער פון דער יודישער ליטעראטור, כמעט צו האלבע פרייזען. אין דער רשימה געהען אריין די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאגען.
נאר איצט האט איהר די געלעגענהייט זיך צו פערשאפען די בעסטע ווערק צו האלבע פרייזען. קומט און זעהט אדורך די רשימה און איהר וועט זיך איבערצייגען, דאס ביי מיר בעקומט איהר אלערליי ביכער אויף די בעסטע בעדינגונגען.
בעזוכט מיין בוכהאנדלונג אויף אלטשטאט 12 אין הויף, 2. שט. קויפען איז נישט פערפליכטעט.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון זעמליבע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלערקעס אויף פלאטפוסען, קונסטליכע הענט און פיס, גארפעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאפאד 9
קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 2 | 3

Dr med.
H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

שייטלען
מיט פאריזער שרינדע
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקוועראווא 15
לינקע אפיצינע, 1-שטער שטאק.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער
ס'ווערט געברויכט א קוואליפיצירטער שטרי-קער. צו ערפאהרען ביי שפינדלער, וואכאדניא 19.

א גוטער מיטנייהער צו מענער-בעקלידונג קען זיך מעלדען פיעטריקאווער 28, וו. 10.

צו פערמיטען א געוועלב וואכאדניא 22 אוניטאווסקי.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייגט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע!

Rio-Rita

מיט'ן אנטייל פון דער געטליכער
JOHN BOLES און דעם העלדישען **BEBE DANIELS**

דאס שעהנע און גליקליכע ליבעס-פארל וועט זינגען
די שענסטע מעלאדיעס. דער פילם „RIO-RITA"
איז א יום-טוב פון דער קלאנג-זינגענדער פילם-קונסט.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

מעבעל
א איבערראשונג פאר די אלע,
וואס ווילען קויפען מעבעל!

מיר בעזיצען אויף לאגער אלע ארט מעבעל פון די בעסטע
אויסל. מאטעריאלען. די פרייזען זענען רעדוצירט מיט 50%
א קאמפלעט שלאף-צימער צום פרייז פון 1050 זל.
„ „ שפייזע-צימער „ „ „ 1250 „
„ „ גאבינעט „ „ „ 850 „
ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינער ווי איבעראל

אין צו בעקומען אין „סטיל", נארוטאוויטשא 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!

יעדער איינציגער
מעבעל
האט זיך אי-בערציינגט, אז פאר
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. **REICHER**

פאלודניאווא 28, טעל. 20193
ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוונד.
זונטאג און יום-טובים פון 9—1 בטאג.

Dr. med. **N. ROZEN**

צאהן-כירורג צאהן, קיפער, דיאגנאזעס,
גימען- און צונג-קראנקהייטען
רענטגענאדיאגנאסטיק.
Andrzeja 7, tel. 216-57
פון 3—7 נאכמ.

א פארמיר-
אויוועז
בעשטעהענד פון 18 טיר-לעך איז פרייזווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאהרען ביי א. ראק, נאוואמיעסקא 14. ‏7140

Doktór
Łagunowski
Piotrkowska 70
i róg Traugutta
Tel. 181-83.
Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych
Leczenie światłem: promeniami Roentgena i lampą kwarcową.
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{3} rano, od 1-ej do 2^{30} pp od 6 do 8^{30} w., w niedzielę i święta od 10 pd -ej. Dla pań oddzielna poczekalnia

---

Dr. med.
Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה
פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אוונד.
זונטאג פון 9 ביז 1 בטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

קלאנג-קינא
MIMOZA
קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדער טעג!
גרויסע פרעמיערע!
„דער קעניג פון בולוואר"
אין דער הויפטראלע:
GEORGE MILTON

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ'ן ערשטען סעאנס אלע פלעצער 60 גר

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועכנעריז-
אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד
רייטלער-קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר

מיר לאדען אלע איין!
ווייל יעדען איינציגען ווילען מיר איבער-
צייגען איבער דער העכסטער קלאס
פון אונזערע מענער-שיך

Leo

די ערעפנונג פון געשעפט פאר דעטייל-פערקויף
אין לאדז איז פעטער יקאווער 56
קומט פאר מיטוואך, דעם 25 נאוועמבער ד. י.

בדי
איינצופיהרען
פערקויפען מיר ביז'ן 5-טען דעצעמבער איינשליסליך מע-נער-שיך שווארצע און ברוי-נע באקס-קאלף אריגינעלע GOODYEAR WELT, פאסאן געניים, צום אויסנאהם-פרייז

19.80

W. Weynerowski i Syn
Fabryka Obuwia — Bydgoszcz.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרוי-סער ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א מאסטער-קאפ און עס פאלט אראפ אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שפעטער. ספעציעל גענוצט היילבאנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר

דאקטאר בראכורעזונג בעזונדערע זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס דעמונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פיס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. די נסטליכע גוטענע פיס און הענד, געטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן. שפרעכשטונדען פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיפלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן טערוזיבערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.
זייט א סך יאהרען האב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואס האט מיר דורך די מעהרערע שטאקען בעדראהט מיין לעבען.
היינט א דאנק דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, איינגעגאנגענער פון הייל-ארטאפעדישען אנשטאלט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בעפרייט פון רופטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאנקבארקייט.

(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און פרצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה פון 1—2
ד"ר ווינבערג אינערע, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוזעמיאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר מינצפעל רענטגען פון 12—2 און 4—6
ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראזאיזקי נאז, האלז און אויערען-קר פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1
א. גראדענשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-מנגדהיילונג, בעלעכטונגען, קאראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכליכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
ווזיטען אין שטאט.

נעוו. אסיסטענט פון די קליניקען
פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

וועגערישע, הויט, האר און בלאז-קראנקהייטען
12 שרודמיעסקא 12
טעל. 126-87
נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr. J. Herszfinkel
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87
נעהמט אן פון 8—9 און פון 3—5 נאכמ.

אשותף
מיט 3000 דאלאר
קען צוטרעטען צו א בוי און איינריכטען א ספע-ציעלע לעטשניצע. — גוטער ערפאלג גאראנטירט אפערטען אונטער „Zakład Leczniczy" אין אדמי-ניסטראציע פון דער צייטונג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216=90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אוונד.
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

---

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44
קייפט נישט קיין
מעבעל
בעפאר איהר איבערצייגט אייך
נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162=55
נאר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל
שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כקויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו.
44 קומט און איבערצייגט אייך! 44

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייזן: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער ברייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: ליניען דער שטעט 50 פרצ. טייערער. אויסל. 100 פרצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Züberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.